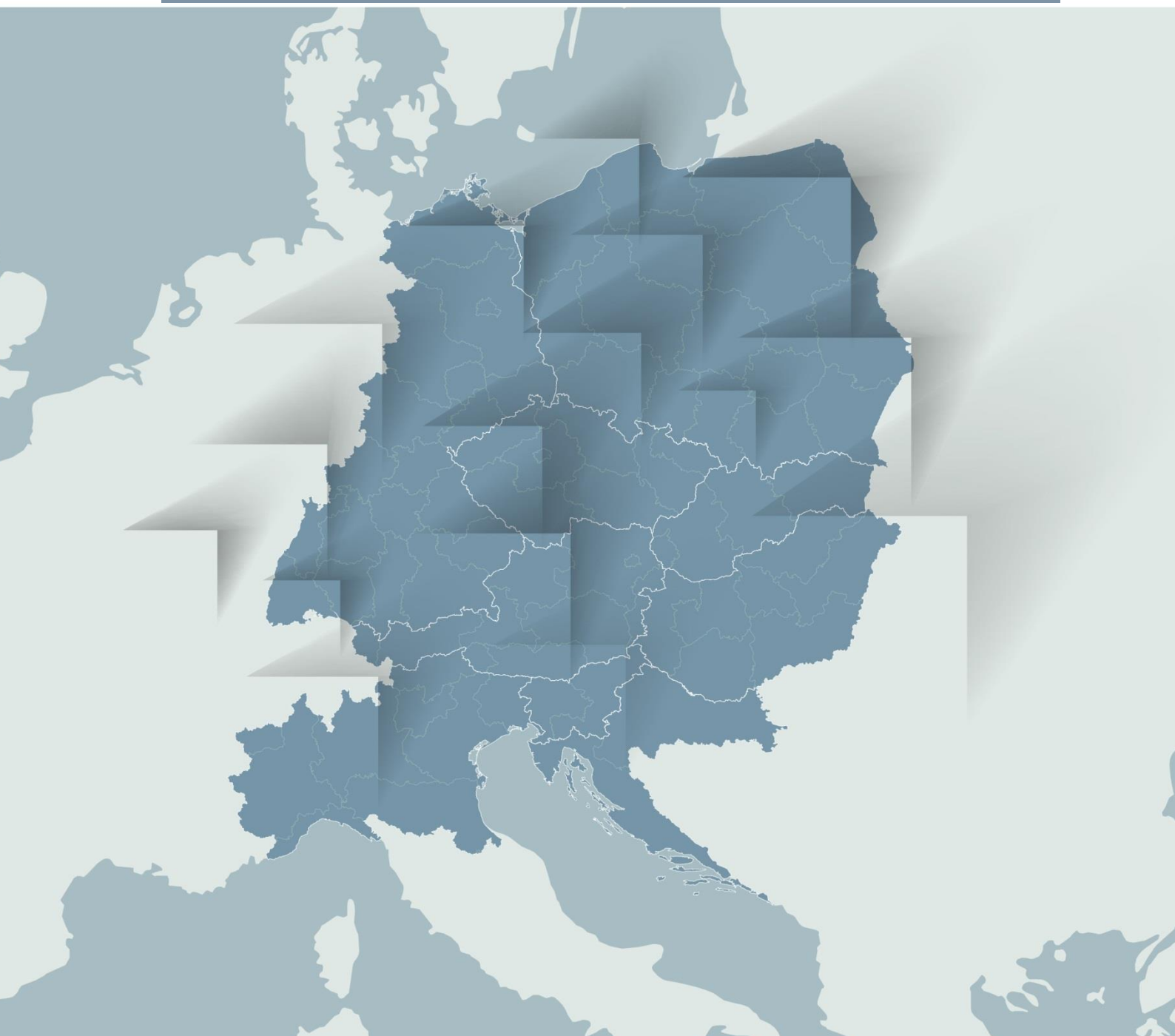

**D.T2.1.2 Inspirační materiál -
sbírka a historie Keramické školy /
Inspirational Material - Collection
and History of Ceramic School**

Version 1



Obsah / Content

A. ODBORNÁ KERAMICKÁ ŠKOLA VE ZNOJMĚ 1872-1922	2
B. VOCATIONAL CERAMICS SCHOOL IN ZNOJMO (ZNAIM) 1872-1922...6	6
C. STÁTNÍ ODBORNÁ ŠKOLA PRO PRŮMYSL PORCELÁNU V KARLOVÝCH VARECH 1922-1945	10
D. STATE TECHNICAL SCHOOL FOR PORCELAIN INDUSTRY IN KARLOVY VARY 1922-1945	17
E. HISTORIE ŠKOLY V LETECH 1945-2022.....	25
F. SCHOOL HISTORY 1945-2022	35
G. ZDROJE / SOURCES.....	46
H. FOTOGRAFIE OBJEKTŮ / PICTURES OF OBJECTS	49

A. Odborná keramická škola ve Znojmě 1872-1922

Lenka Merglová Pánková

Umělecký průmysl se stal po první světové výstavě pořádané v Londýně roku 1851 v souvislosti s rychlým průmyslovým rozvojem velmi aktuálním tématem. Srovnání produkce jednotlivých zemí na malé ploše v konkurenčním prostředí výstavy názorně potvrdilo zákonitosti trhu a bylo pro průmyslníky, vlády a intelektuální elity jednotlivých zemí signálem, že by se oblast uměleckého průmyslu měla stát prioritním státním zájmem.

Systém a ideje reformy, jejíž základy byly položeny v Anglii, průmyslově nejvyspělejší zemi světa, byly přejímány i dalšími evropskými státy. Vzniklo široké reformní hnutí, jehož se účastnily přední osobnosti kulturního života. Nově založené úřady řízené ministerstvy iniciovaly vznik centralizované péče o estetický cit. Cílem bylo vytvoření užší vazby mezi uměním, designem a manufakturním průmyslem. Ve školách se měla připravovat nová vrstva vzdělaných dělníků, kteří, vedeni ke konkrétní profesi a určitému řemeslu, se pak měli sice anonymně, ale profesionálně podílet na nové, kultivované průmyslové produkci.

Po více než desetiletém úsilí se v roce 1863 po vzoru londýnského muzea podařilo ve Vídni pod patronací císaře Františka Josefa I. založit první kontinentální muzeum umění a průmyslu a v přímé návaznosti na ně vznikla v roce 1867 i Uměleckoprůmyslová škola (K. k. Österreichisches Museum für Kunst und Industrie a K. k. Kunstgewerbeschule des k. k. Österreichischen Museums für Kunst und Industrie in Wien). Tento systém se stal počátkem velké reformy a po celé monarchii začaly postupně vznikat podobné instituce i v dalších místech. Pod přímým dohledem vídeňského ministerstva kultu a vyučování byl vytvořen vládní reformní program řemeslného vzdělávání a systematicky zakládány řemeslné a odborné školy v celé monarchii.

Tento typ škol byl umístován v centrech průmyslové a řemeslné výroby nebo v místech, která jevila předpoklady pro dobrý rozvoj konkrétního průmyslu či živnosti a kde dosud nebyly zcela využity surovinové podmínky. Jako první byly založeny například školy v Liberci či v Kamenickém Šenově na podporu tradičního textilního a sklářského průmyslu a od sedmdesátých let 19. století je postupně budována celá síť odborných škol uměleckých řemesel. Jedna z prvních v této vlně byla založena v roce 1872 právě ve Znojmě. Znojmská škola pro pracovníky v keramickém průmyslu byla vůbec první svého druhu na území mocnářství.

Místní kvalitní surovina byla předpokladem pro vznik hrnčířských dílen již ve středověku, na cechovní organizace hrnčířů a jejich rodinné dílny navázaly manufaktury a továrny v první polovině 19. století. Zdejší tradice byla postupně budována hliněnou produkcí středověkých mistrů, jemnou renesanční fajánsí novokřtěnců a o tajemství jemné kameniny ji obohatila manufakturní výroba ve Vranově nad Dyjí. V polovině 19. století zde působila řada drobných i větších výrobců, kteří stále více pocítovali nedostatek vyškolených řemeslníků pro své provozy. Tradiční cechovní výchova řemeslníků byla přerušena spolu se zánikem cechů a nastala potřeba hledat nové způsoby, jak vychovat řemeslný dorost. Keramické kurzy a nedělní školy se staly krátkodobým lokálním řešením a teprve propojení zájmů podnikatelů v rámci celé oblasti přineslo své výsledky ve finanční podpoře, která byla Znojmu z Vídně poskytnuta za účelem zřízení školy pro kreslíře a modeléry. Mezi výrobce, kteří se významně zasloužili o vznik školy, patřili například Alois Klammerth, F. Slowak, Ludwig Lauer, Eduard Keller i další místní podnikatelé

Za podpory Rakouského muzea umění a průmyslu, jmenovitě jejího ředitele Rudolfa Eitelbergera von Edelberg, který byl osobně obeznámen s kvalitou místní výroby a stal se příznivcem a podporovatelem založení školy, byla nejprve v červnu roku 1872 udělena subvence pro zřízení ústavu, v červenci pověřen organizací výuky a vytvořením základních osnov gymnaziální učitel Adolf Sterz (1842-1907) a v říjnu zahájena výuka. Škola pro řemeslníky v keramickém průmyslu byla otevřena jako **Fortbildungsschule für Fachzeichnen und Modelieren (Pokračovací škola pro odborné kreslení a modelování)**. Vyučovacím jazykem se stala němčina a v prvním roce bylo ke studiu zapsáno 48 chlapců a 14 dívek. Již v následujícím roce 1873 se škola představila společně s ostatními odbornými školami mocnářství svými pracemi na Světové

výstavě ve Vídni. V roce 1876 se škola pod novým názvem **Fachschule für Tonindustrie und verwandte Gewerbe (Odborná škola pro keramický průmysl a příbuzná řemesla)** přestěhovala z dosavadních provizorních prostor do suterénu novostavby znojemského gymnázia.

Správcem a následně ředitelem školy byl až do roku 1899 Adolf Sterz, pedagog, malíř a konzervátorem vídeňské Centrální komise pro výzkum a zachování stavebních památek. Důležitými předměty se pro budoucí keramiky stalo modelování a geometrické kreslení. Jako učitel dekorativní malby ve škole působil absolvent vídeňské uměleckoprůmyslové školy Franz Gobitsch (1851-?). V samém počátku byla škola na výstavách zastoupena zejména žákovskými kresbami. Vlastní muflová pec poskytovala možnosti rozvinout dekorativní techniky přímo v budově školy, ale keramické výrobky nebo jejich náročnější výzdoba včetně glazur byly realizovány v provozech na výrobu kameniny a fajánse ve znojemských továrnách Josefa Steidla nebo Aloise Klammertha, kteří se také významně zasloužili o samotný vznik školy. Klammerthova keramická továrna vyráběla užitkové zboží, ale také náročně malované fajánsové nádoby a patřila od padesátých let k nejvýznamnějším znojemským výrobcům. Výrobky Klammerthovy továrny pravidelně putovaly na mezinárodní přehlídky, například na světové výstavy do Vídně v roce 1873, Filadelfie 1876, Paříže 1878 a v neposlední řadě také na každoroční přehlídky průmyslového zboží v Rakouském muzeu umění a průmyslu ve Vídni.

V tomto období se škola soustředila na hnědě a bíle engobovanou měkkou kameninu, typickou pro zdejší provenienci nebo bohatý reliéfní ornament z rozvilin a festonů s monochromní glazurou. Další prostor pro umělecké školení mladých řemeslníků přinášela majoliková výzdoba ve stylu italské renesance s bohatým ornamentem na bílém podkladu překrytým transparentní glazurou nebo malby ve stylu istoriato, podle výrobků Klammerthovy manufaktury. Vybraná kolekce z tvorby školy byla představena v rakouském pavilonu na Světové výstavě v Paříži roku 1878.

Již v tomto období se ve škole začaly shromažďovat vzorové předlohy zasílané vídeňským muzeem umění a průmyslu a Uměleckoprůmyslovou školou nebo vyráběné na objednávku muzea dalšími odbornými školami mocnářství. Tyto tzv. učební předložky zhotovené podle historických, zejména antických a renesančních vzorů byly keramické nebo sádrové a podle nich studenti kreslili či modelovali své práce. Vedle toho měla škola vlastní knihovnu, kam přicházely vzorníky, učebnice, časopisy od vídeňského ministerstva kultu a vyučování či jednotlivých nakladatelství. Postupně byla také budována sbírka vzorových keramických výrobků, jež měla žákům přinést poučení a inspiraci. Ve sbírce byli zastoupeni významní regionální výrobci a postupně byla rozšiřována o zahraniční produkci; například ukázky japonské, anglické, francouzské, holandské, italské keramiky získala škola v roce 1887, kolekci berlínského porcelánu a několik desítek kusů anglické keramiky určené na vývoz do Indie v roce 1895.

Na konci osmdesátých let je ve školní výuce ponechán velký prostor pro práci v laboratoři, chemické pokusy s novými typy glazur potom předznamenávají výtvarný vývoj následujícího období. Vedle toho se studenti na pokyn vídeňského ministerstva zabývají modelováním orientálních tvarů nádob a zkouší se i nové keramické hmoty s vyšší příměsí kaolínu, které by byly vhodné pro tvorbu plastiky podle soudobých vídeňských vzorů.

Od svého založení našla škola vedle státních subvencí velkou podporu i v místních podnikatelských kruzích, jejichž představitelé měli své zástupce ve školním výboru. Mezi členy výboru a podporovateli školy byli majitelé znojemských keramických závodů F. Slowak, Ludwig Lauer nebo Eduard Keller. Od roku 1885 byla škola spravována vídeňským ministerstvem kultu a vyučování, na osnovy a umělecké školení pravidelně dohlíželo Rakouské muzeum umění ve Vídni, ale znojemští podnikatelé hráli i nadále významnou roli v životě instituce, do něhož zasahovali jako nově uskupený Spolek na podporu školy, jehož hlavní úlohou byla finanční a materiální podpora celé instituce či jednotlivých studentů.

Od roku 1893 je název školy zjednodušen na **K. k. Fachschule für Keramik (C. k. Odborná keramická škola)**, a vedle odborných předmětů výuka rozšířena o teoretické předměty původně vyučované na živnostenské škole. Žákům je tak umožněno získat vedle dobrých řemeslných a výtvarných zkušeností mnohem větší rozhled a možnosti uplatnění, neboť jsou nově školeni v účetnictví, hospodaření či obchodní

korespondenci. Po absolvování školy mnohem častěji opouštějí region a odcházejí do provozů celého Rakouska, ale také Německa či dalších zemí, kde zastávají jako specialisté významné posty v keramickém a porcelánovém průmyslu.

Díky dobrému technologickému zázemí se škola v devadesátých letech pouští do nových experimentálních návrhů inspirovaných chinoiseriemi a dalšími východními, nejčastěji japonskými vzory. Dále pokračuje zkoušení nových typů glazur a sledování příkladu francouzských keramiků, kteří se pro vzory tvarů a výzdoby nádob důsledně obracejí k přírodninám. Velkým přínosem pro školu a definitivním obratem umělecké orientace od historismu směrem k naturalismu a novému výtvarnému tvarosloví byl nástup nového ředitele.

Architekt Leo Chilla (1856-1923), který přišel do Znojma na vlastní žádost z místa ředitele odborné školy sklářské v Kamenickém Šenově, zavedl do výuky zcela nové předměty a velký důraz kladl na chemii a technologie, navrhování ornamentů, ale především na kreslení podle přírody. Chillův přístup k výuce byl velmi novátorský, přivedl do Znojma řadu významných osobností a posunul výtvarný vývoj i ambice školy směrem k uměleckému centru rakouské monarchie, k Vídni. V době jeho vedení v letech 1899-1909 byla škola za své výrobky vysoce oceňována na pravidelných výstavách Rakouského muzea a novými tvary a zejména zcela odlišnými druhy výzdoby jsou následně také inspirovány a ovlivňovány znojemské manufaktury. Reakce na nové tvarosloví a změny technologií přinášejí znojemským výrobcům dobré vyhlídky na mezinárodním trhu, který je ovlivněn tvorbou francouzských keramiků. Pod vedením Leo Chilly a nového učitele malby W. Opitze připravila škola kolekci keramiky pro Světovou výstavu v St. Louis roku 1904, na níž se Rakousko pochlubilo právě expozicí uměleckých a odborných škol, které předvedly moderní metody přístupu ke školní výuce. Kolekce z této výstavy pak ještě několik let putovala po rakouských uměleckooprůmyslových muzeích, aby poučila všechny regiony mocnářství o moderních metodách výuky kreslení či modelování.

V roce 1905 přicházejí do školy dva významní výtvarníci, absolventi vídeňské uměleckooprůmyslové školy, Bruno Emmel a Viktor Schufinsky. Oba byli označováni za mimořádně talentované studenty a pro vídeňské umělecké kruhy byl jejich odchod do Znojma překvapivý. Architekt, keramik, designer Bruno Emmel, žák Josefa Hoffmanna a Kolo Mosera, přinesl do znojemské školy nové estetické cítění a společně s malířem Viktorem Schufinským vytvářejí zcela nový pohled na keramickou nádobu a její výzdobu. Vedle prací s výrazně barevnými, technologicky náročnými glazurami je jejich doménou jednoduchá geometrická výzdoba na co nejjednodušších, elegantních keramických nádobách. Užité předmět se v jejich podání stává jedinečným výtvarným dílem. Umělecká činnost školy v této době pozvedla život celého regionu, učitelé i žáci se účastnili výstav pořádaných rakouským Werkbundem, Německým moravským uměleckořemeslným svazem i vídeňským muzeem, ale také velmi často spolupracovali s místní keramickou produkcí. V tomto období jsou školní studentské a profesorské práce vysoce oceňovány na všech uměleckých přehlídkách odborných řemeslných škol, učitelé udržují kontakty s uměleckými centry v celé Evropě, jezdí na odborné stáže a spolupracují s řadou institucí.

Nejslavnější a umělecky nejprogresivnější období v dějinách znojemské školy trvalo od začátku století do první světové války. Byla to doba proměny města i školy v kulturní a umělecké centrum nejen v rámci regionu, ale současně i v evropském kontextu se škola i místní produkce stala skutečným centrem uměleckého vývoje keramiky. V roce 1912 přichází do pedagogického sboru ještě malíř Eduard Schickl (1884-?), technolog Karel Moest (1869-1933) a sochař Michael Mörtl (1878-1939).

V době válečného konfliktu zbylo ve škole jen pár desítek žáků a většina učitelů včetně Emmela a Schufinského odešla na frontu. Ubylo učeben, na čas byly ve škole zřízeny kurzy pro válečné invalidy. S koncem války se ale kritická situace znojemské školy nezjednodušila. Navrátil se sice pedagogický sbor, umělci i technologové, ale nepřehledná národnostní situace v souvislosti se vznikem Československého státu a následné obsazení Znojma československým vojskem zapříčinily odchod Emmela a Schufinského do Vídně. Změna poměrů a masivní příliv českého úřednictva postavil školu, kam se tradičně hlásila naprostá většina německy mluvících studentů, do nepříznivého světla. Škola ještě stačila získat nový český název: **Státní odborná keramická škola** v roce.

Znojmo se díky nově zbudované hranici dostalo na periferii státu a dosavadní blízkost vídeňské metropole, centra kultury i obchodu, již městu neposkytovala žádné výhody. Hranice přinesla i odříznutí od blízké průmyslové oblasti a tradičního trhu, menší odbyt znamenal útlum v samotné místní produkci keramiky a možnosti pracovního uplatnění pro absolventy keramické školy se nadále zmenšovaly. V roce 1921 se ke studiu sice přihlásilo rekordních 213 studentů, z toho však jen jeden Čech. V březnu roku 1922 byla keramická škola definitivně vypovězena z budovy, kde dosud sídlila, musela uvolnit učebny a postoupit všechny své prostory českému reálnému gymnáziu. V té době však už probíhala jednání mezi Obchodními a živnostenskými komorami v Brně a Chebu, Ministerstvem školství a národní osvěty a Hospodářským svazem československého porcelánového průmyslu v Karlových Varech o zachování a přeložení školy na západ republiky.

Znojemská keramická škola byla zřízena z bezprostřední nutnosti za přičinění místních podnikatelů a městské rady. Začala pracovat jako regionální dvoutřídká pro řemeslníky keramických továren, ale během let se vypracovala v prvotřídní státní ústav, který pod vedením význačných pedagogů, umělců a technologů za podpory místního průmyslu vytvořil optimální podmínky pro studium odborníků. Absolventi školy se aktivně podíleli na technologickém zdokonalování nejen místní keramické produkce a přinášeli do průmyslu i dílen moderní soudobý výtvarný projev. Za padesát let svého působení vychovalo zdejší učiliště v řádném studiu i večerních kurzech několik stovek keramiků, malířů, kamnářů, hrnčířů, dílenských vedoucích, mistrů, ale také ředitelů továren, pedagogů a význačných umělců. Mezi nejznámější absolventy patří například Michael Powolny, který po studiu v letech 1891-1894 ze Znojma odešel na Uměleckoprůmyslovou školu ve Vídni. Založil pak společně s malířem Bertoldem Löfflerem továrnu Wiener Keramik, kde se realizovaly návrhy umělců sdružených v proslulých Vídeňských dílnách (Wiener Werkstätte). Na vídeňské škole potom sám vyučoval a v jeho ateliéru se mimo jiné vyškolila i první dáma československé keramiky, Helena Johnová.

B. Vocational Ceramics School in Znojmo (Znaim) 1872-1922

Lenka Merglová Pánková

The art industry became a very topical theme after the Great Exhibition held in London in 1851 in the context of fast industrial development. The comparison of the production of individual countries in one place in the competitive environment of the exhibition confirmed the laws of the market and signalled to industrialists, governments and the intellectual elites of countries that the art industry should become a priority national interest.

The system and ideas of reform, the foundations of which were laid in England, the most industrially advanced country in the world, were adopted by other European countries. A broad reform movement emerged, in which leading figures of cultural life took part. Newly established ministry-run offices initiated the emergence of a centralized concern for aesthetic sensibility. The aim was to create closer links between art, design and manufacturers. Schools were to prepare a new rank of educated workers who, guided towards a particular profession and a particular craft, were then to participate anonymously but professionally in new, cultivated industrial production.

After more than a decade of effort, the first continental museum of art and industry was established in Vienna in 1863, following the example of the London Museum, and the School of Arts and Industry (K. k. Österreichisches Museum für Kunst und Industrie a K. k. Kunstgewerbeschule des k. k. Österreichischen Museums für Kunst und Industrie in Wien) was founded in 1867 under the patronage of Emperor Franz Joseph I. This system was the beginning of great reform and similar institutions gradually began to spring up in other places throughout the monarchy. Under the direct supervision of the Viennese Ministry of Culture and Education, a government reform programme for crafts education was established and crafts and vocational schools were systematically set up throughout the monarchy.

Such schools were located in the centres of industrial and craft production and in places that had the prerequisites for the good development of a particular industry or trade and where the raw materials had not yet been exploited. The first schools were established, for example, in Liberec and Kamenický Šenov to support the traditional textile and glass industries and from the 1870s a whole network of vocational schools for the arts and crafts was gradually built. One of the first in this wave was founded in 1872 in Znojmo. The Znojmo school for workers in the ceramics industry was the first of its kind in the empire.

Local high-quality raw material was a prerequisite for the establishment of pottery workshops as early as in the Middle Ages, and the guild organizations of potters and their family workshops were followed by manufactories and factories in the first half of the 19th century. The local tradition was gradually built up by the ceramics production of the medieval masters, the fine Renaissance faience of the New Baptists and enriched with the secrets of fine stoneware by the manufactory production in Vranov nad Dyjí. In the mid-19th century, several larger manufacturers were active here, who increasingly felt the lack of trained craftsmen for their operations. The traditional guild education of craftsmen was interrupted by the disappearance of the guilds and there was a need to find new ways to educate craftsmen. Ceramics courses and Sunday schools became a short-term local solution and it was only when the interests of entrepreneurs throughout the area were brought together that financial support was provided by Vienna to Znojmo to set up a school for draughtsmen and modellers. Among the manufacturers who contributed significantly to the establishment of the school were Alois Klammerth, Franz Slovak, Ludwig Lauer, Eduard Keller and other local entrepreneurs.

With the support of the Austrian Museum of Art and Industry, namely its director, Rudolf Eitelberger von Edelberg, who was personally familiar with the quality of local production and became a supporter and promoter of the establishment of the school, a subsidy to set up the institute was first granted in June 1872,

in July the Gymnasium teacher Adolf Sterz (1842-1907) was entrusted with organizing the teaching and creating the basic curriculum and in October teaching began. The school for craftsmen in the ceramics industry was opened as the Fortbildungsschule für Fachzeichnen und Modelieren (Continuation School for Professional Drawing and Modelling). German became the language of instruction and 48 boys and 14 girls were enrolled in the first year. The following year, in 1873, the school presented its works at the World Exhibition in Vienna together with other vocational schools of the Empire. In 1876, the school, under its new name Fachschule für Tonindustrie und verwandte Gewerbe (Vocational School for the Ceramics Industry and Related Crafts), moved from its former temporary premises to the basement of the new Znojmo Gymnasium.

The administrator and then director of the school until 1899 was Adolf Sterz, teacher, painter and conservator of the Viennese Central Commission for Research and Preservation of Architectural Monuments. Modelling and geometrical drawing became important subjects for future ceramists. Franz Gobitsch (1851-?), a graduate of the Vienna School of Decorative Arts, was the school's teacher of decorative painting. In the very beginning, the school was represented at exhibitions mainly by students' drawings. The school's muffle furnace provided opportunities to develop decorative techniques on site, but ceramic products and more demanding decorations, including glazes, were produced in the stoneware and faience factories of Josef Steidl and Alois Klammerth in Znojmo, who also contributed significantly to the school's foundation. Klammerth's ceramics factory produced utilitarian goods, but also elaborately painted faience vessels, and was one of the most important producers in Znojmo from the 1850s onwards. The products of the Klammerth factory regularly travelled to international exhibitions, such as the World Expositions in Vienna in 1873, Philadelphia in 1876, Paris in 1878 and, last but not least, the annual industrial goods show at the Austrian Museum of Art and Industry in Vienna.

In this period the school concentrated on brown and white engobed soft stoneware, typical of the local provenance, or rich relief ornamentation of ripples and festoons with a monochrome glaze. Further scope for the artistic training of young craftsmen was provided by majolica decoration in the style of the Italian Renaissance, with rich ornamentation on a white base covered with transparent glaze, or paintings in the istoriato style, based on the products of the Klammerth manufactory. A selected collection of the school's work was presented in the Austrian pavilion at the World Exhibition in Paris in 1878.

Already at this time, the school began to collect sample designs sent by the Vienna Museum of Art and Industry and the School of Art and Industry, or produced on commission by other vocational schools of the Empire. These so-called teaching mats, based on historical, especially ancient and Renaissance designs, were made of ceramic or plaster, and students drew or modelled their work on them. In addition, the school had its own library, where pattern books, textbooks and magazines from the Viennese Ministry of Cult and Education or individual publishers were sent. Gradually, a collection of sample ceramics was also built up to provide students with instruction and inspiration. The collection represented important regional producers and was gradually expanded to include foreign production; for example, examples of Japanese, English, French, Dutch and Italian ceramics were acquired by the school in 1887, as well as a collection of Berlin porcelain and several dozen pieces of English ceramics for export to India in 1895.

At the end of the 1880s, a great deal of room was left in the school curriculum for work in the laboratory; chemical experiments with new types of glazes then foreshadowed the artistic development of the following period. In addition, on the instructions of the Viennese Ministry, students modelled oriental vessel shapes, and tried out new ceramic materials with a higher admixture of kaolin, which according to contemporary Viennese models would be suitable for sculptures.

From its founding, in addition to state subsidies, the school enjoyed great support from the local business community, representatives of which were on the school committee. Among the members of the committee and supporters of the school were the owners of the Znojmo ceramic factories, Franz Slovak, Ludwig Lauer and Eduard Keller. From 1885 the school was administered by the Viennese Ministry of Cult and Education, the curriculum and artistic training were regularly supervised by the Austrian Museum of Art in Vienna, but Znojmo businessmen continued to play an important role in the life of the institution, intervening as the

newly formed Association for the Support of the School, whose main role was to provide financial and material support for the entire institution or individual students.

In 1893, the name of the school was simplified to K. k. Fachschule für Keramik (C. k. Vocational School for Ceramics), and in addition to vocational subjects, the teaching was expanded to include the theoretical subjects originally taught at the trade school. The students were thus able to gain a much broader outlook and employment opportunities in addition to good craft and artistic experience, as they were now trained in accounting, management and business correspondence. After graduating, they left the region much more frequently and went to establishments all over Austria, as well as in Germany and other countries, where they held important positions as specialists in the ceramics and porcelain industry.

Thanks to the good technological foundations, in the 1890s the school embarked on new experimental designs inspired by chinoiserie and other Eastern, mostly Japanese, designs. It also continued to try out new types of glazes and followed the example of French ceramists, who consistently turned to the natural world for patterns of vessel shapes and decorations. The arrival of a new director was a major contribution to the school and a definitive move in artistic orientation away from historicism and towards naturalism and a new artistic morphology.

The architect Leo Chilla (1856-1923), who came to Znojmo at his request from his position as director of a vocational glass school in Kamenický Šenov, introduced completely new subjects to the curriculum and placed great emphasis on chemistry and technology, designing ornaments, but above all on drawing from nature. Chilla's approach to teaching was very innovative, he brought several well-known figures to Znojmo and moved the artistic development and ambitions of the school towards the artistic centre of the Austrian monarchy, Vienna. During his leadership from 1899 to 1909 the school was highly praised for its products at the regular exhibitions of the Austrian Museum, and Znojmo's manufactories were subsequently inspired and influenced by the new shapes and especially by completely different types of decorations. Reactions to new morphology and changes in technology brought good prospects for Znojmo manufacturers on the international market, which was influenced by the work of French ceramists. Under the guidance of Leo Chilla and the new painting teacher, Wilhelm Opitz, the school prepared a collection of ceramics for the 1904 World Exhibition in St. Louis, where Austria boasted a display of art and vocational schools that had adopted modern approaches to school education. The collection from this exhibition then continued to travel for several years afterwards through Austrian museums of art and industry to educate all regions of the empire about modern methods of teaching drawing or modelling.

In 1905, two prominent artists, graduates of the Vienna School of Art and Design, Bruno Emmel and Viktor Schufinsky, joined the school. Both were described as exceptionally talented students and their departure for Znojmo came as a surprise to Viennese artistic circles. The architect, ceramist and designer Bruno Emmel, a student of Josef Hoffmann and Kolo Moser, brought a new aesthetic sensibility to the Znojmo school and together with the painter Viktor Schufinsky created a completely new view of ceramic vessels and their decorations. In addition to working with boldly coloured, technologically demanding glazes, their domain was simple geometric decorations on ceramic vessels that were as simple and elegant as possible. A useful object became a unique work. The artistic activities of the school at this time elevated the life of the entire region, with teachers and students taking part in exhibitions organised by the Austrian Werkbund. They also often collaborated with local ceramic manufacturers. During this period, works by students and professors of the school were highly appreciated at all the art shows of professional crafts schools, the teachers maintained contacts with art centres all over Europe, went on professional internships and cooperated with many institutions.

The most famous and artistically progressive period in the history of the Znojmo school lasted from the beginning of the century until the First World War. It was a time of transformation of the town and the school into a cultural and artistic centre not only within the region, but also in the European context, the school and local production becoming a real centre of artistic development of ceramics. In 1912, the painter

Eduard Schickl (1884-?), the technologist Karel Moest (1869-1933) and the sculptor Michael Mörtl (1879-1939) joined the teaching staff.

During the war only a few dozen students remained in the school and most of the teachers, including Emmel and Schufinsky, went to the front. The number of classrooms was reduced, and for a time courses for war invalids were set up in the school. With the end of the war, however, the critical situation the Znojmo school was facing did not ease. Although the teaching staff returned, as did the technologists, the unclear national situation in connection with the establishment of the Czechoslovak state and the subsequent occupation of Znojmo by Czechoslovak troops caused Emmel and Schufinsky to leave for Vienna. The change in the ratio and the massive influx of Czech civil servants put the school, where the vast majority of students who had traditionally enrolled was German-speaking, in an unfavourable light. The school still had time to acquire a new Czech name, the State Vocational Ceramics School, in 1920.

Thanks to the newly drawn border, Znojmo was now on the periphery of the state and its proximity to the Viennese metropolis, a centre of culture and trade, no longer offered any advantages. The border also cut it off from the nearby industrial area and traditional market, lower sales meant a decline in the local production of ceramics itself, and job opportunities for ceramics school graduates continued to diminish. In 1921, a record 213 students enrolled, but only one of them was Czech. In March 1922, the ceramics school was finally forced out of the building where it was located, had to vacate its classrooms and cede all its premises to the Czech Real Gymnasium. At that time, however, negotiations were already underway between the Chambers of Commerce and Trades in Brno and Cheb, the Ministry of Education and National Enlightenment and the Economic Association of the Czechoslovak Porcelain Industry in Karlovy Vary to preserve and relocate the school to the west of the country.

The Znojmo Ceramics School was established out of immediate necessity with the help of local businessmen and the town council. It began as a regional two-classroom school for ceramics factory craftsmen, but over the years it developed into a first-class state institute and under the guidance of distinguished teachers, artists and technologists, with the support of local industry, created optimal conditions for future professionals to study. Graduates of the school actively participated in technological improvements of ceramics production not only locally, and brought modern contemporary artistic expression to the industry and workshops. During its fifty years of operation, the local apprentice training centre educated several hundred ceramists, painters, stonemasons, potters, workshop managers, foremen, as well as factory directors, teachers and distinguished artists in regular and evening courses. One of the most famous graduates was Michael Powolny, who after studying in 1891-1894 went from Znojmo to the School of Arts and Crafts in Vienna. Together with the painter Bertold Löffler, he founded the Wiener Keramik factory, where the designs of the artists associated with the famous Wiener Werkstätte were realised. He then taught at the Vienna school himself and in his studio, among others, the first lady of Czechoslovak ceramics, Helena Johnová, was trained.

C. Státní odborná škola pro průmysl porcelánu v Karlových Varech 1922-1945

Lenka Merglová Pánková

Výroba porcelánu je s Karlovarským krajem spojena již od konce osmnáctého století. Postupně na zdejších území vznikaly desítky manufaktur, v nichž se vyráběl nebo dekoroval porcelán. Zakládání keramického průmyslu na západě Čech bylo podmíněno místní bohatou surovinovou základnou, cestovní ruch spojený s lázeňským městem zajišťoval nejprve přímý odbyt a později potřebné kontakty pro obchod v tuzemsku i v zahraničí.

Zakladatelé výroby českého porcelánu se formovali z německy mluvících podnikatelů soustředěných v okolí Karlových Varů, v blízkosti kaolínových zásob. Pocházeli z řad průmyslníků, měšťanů či obchodníků a přicházeli se zkušenostmi ze sousedního Německa, zejména z oblasti menších továren v Durynsku. Počáteční strasti, které přinášela technická náročnost výroby porcelánu i minimální vstřícnost úřednických a vládních kruhů ve Vídni, byly překonány a zdejší porcelán si vybojoval svěbytné postavení. V silně konkurenčním prostředí střední Evropy neměly porcelánky z okolí Karlových Varů snadnou pozici. Přesto si jejich výrobky již v první polovině devatenáctého století vydobily uznání na mezinárodních přehlídkách kvalitou uměleckořemeslného provedení a dokázaly se prosadit vedle produkce porcelánek s daleko starší tradicí.

Rychlý průmyslový rozvoj postavil České země v rámci rakousko-uherské monarchie do vedoucího postavení, zejména v odvětví lehkého průmyslu se český podíl na celkové rakouské produkci během 19. století neustále zvyšoval. Manuální řemeslná práce postupně ustoupila strojové výrobě, pod tlakem poptávky po průměrném zboží se porcelánky v převážné většině případů staly doslova továrnami na porcelán. Až na výjimky soustředily svou pozornost na kvantitu produkce a téměř ztratily schopnost realizovat výtvarně a řemeslně náročné návrhy a rovněž vůli po hledání vlastní, osobité tváře.

S přelomem století se kromě cenově dostupného porcelánového zboží průměrné řemeslné a estetické úrovně objevují ve zdejších kraji i vlivy počátků kvalitního průmyslového designu. Nejde už o práce anonymních malířů a modelérů, ale o kolekce navržené konkrétními umělci. Vlivy plynoucí nejprve z Vídně či Paříže, později též z dalších uměleckých center Evropy, lze díky dobré strategické poloze města vysledovat v kolekcích či jednotlivých soupravách vyrobených ve zdejších porcelánkách. Reagovat a vytvořit podmínky pro spolupráci s návrháři mohly pouze ty z nich, které si ponechaly alespoň minimální prostor pro experimentování a uplatňování nových pohledů. Velkou roli hrálo i zakládání uměleckých oddělení či přímé napojení na obchodní zastoupení, které takto orientovanou tvorbu přímo požadovalo a umělo ji zprostředkovat. Nabídka průměrného zboží na trhu byla široká, ale reklama přinášela nové impulsy a soudobý spotřebitel začal vyžadovat i výtvarně náročnější zboží. Ale kvalitní porcelánové masa, zhotovení forem, nové návrhy, profesionální modelářská práce a náročnější dekorování porcelánu vyžadovalo dostatek školeného personálu.

Snahy o založení učiliště pro řemeslníky, technology a odborné pracovníky v porcelánovém průmyslu vrcholily s koncem první světové války. V předválečné době přicházel největší počet školených odborníků do místních porcelánek z odborné školy v Děčíně a v Teplicích, ale také ze Znojma a Bechyně, kde však byli školeni obecně pro výrobu kameniny. Za podpory Obchodní a živnostenské komory v Chebu se od roku 1911 snažili podnikatelé v porcelánovém průmyslu vybudovat specializovanou odbornou školu. Podařilo se jim však v roce 1918 zřídit pouze odborné oddělení zaměřené na porcelánový průmysl v rámci Živnostenské pokračovací školy ve Staré Roli u Karlových Varů s příslibem vídeňského ministerstva veřejných prací, že samostatná škola bude otevřena v následujícím roce.

Během války ještě vznikl záměr vybudovat v Odborné škole keramické v Bechyni pec na porcelán, aby zdejší studenti mohli být školeni ve specializovaném kurzu přímo pro porcelánový průmysl, v roce 1919 se dokonce jednalo o přeložení celé odborné školy keramické z Bechyně do západních Čech, do Plzně nebo přímo na Karlovarsko, ale bechyňská městská rada rázně odmítla takový záměr memorandem zasláným poslancům a ministru školství.

Jednota pro zvelebení keramického průmyslu, Svaz zaměstnavatelů odboru kamnářského a hrnčířského, Obchodní a živnostenská komora v Chebu a zejména Hospodářský svaz československého porcelánového průmyslu v Karlových Varech proto rázně zareagovaly na podmínky, která vznikly v poválečném Znojmě. Zdejší vyostřená situace postavila odbornou keramickou školu do nezáviděníhodné pozice. Pro školu, která byla půl století potřebná, městem i podnikateli podporovaná a pro okolní průmysl nepostradatelná, se po válce nenašla budova pro další setrvání. Město ani podnikatelé se za školu nepostavili a nakonec s úlevou přijali, když Hospodářský svaz československého porcelánového průmyslu v Karlových Varech za podpory ministerstev školství a národní osvěty a průmyslu, obchodu a živností nabídl jako řešení přesun na západ republiky. Pro Znojmo znamenaly zánik školy a odchod studentů, učitelů a odborníků negativní změnu, kterou zástupci města v dané chvíli dostatečně nedocenili.

Školní rok 1921-22 byl ve Znojmě přerušen stěhováním, ale již 2. ledna 1923 se začalo vyučovat v prozatímních prostorách budovy svazu československého porcelánového průmyslu poblíž karlovarského nádraží a současně se začalo řešit i definitivní umístění školy. Pro Karlovy Vary byl příchod zavedeného a prosperujícího ústavu jednoznačným přínosem a město i svaz průmyslníků byly připraveni nést vysoké náklady za správu školy i stavbu nové budovy.

Spolu se školou odešel do Karlových Varů i profesorský sbor, ředitel, technolog Karel Moest, malíř Eduard Schickl, sochař Michael Mörtl, architekt Otto Leretz a dílenský mistr Johann Schmidt. Do nového působiště byla přesunuta vzorkovna, knihovna i sbírka historické keramiky a porcelánu. V období před zbudováním vlastní školní budovy, v letech 1923 až 1925, neměli studenti k dispozici dokonale vybavené dílny a keramickou pec, jejich studium se soustředilo především na teoretické předměty a praktická výuka zčásti probíhala za pomoci místních porcelánových provozů. Nejužší spolupráce se vytvářela mezi školou a továrnou Pfeiffer a Löwenstein v Ostrově nad Ohří, porcelánkami ve Staré Roli, ve Dvorech, Rybářích a závody koncernu Epiag, zejména v Březové a Lokti. Škola však našla podporu také u společností na těžbu a zpracování kaolínu, u karlovarských vývozců vřidelní soli či světově známého výrobce skla Ludwiga Mosera se sídlem ve Dvorech u Karlových Varů.

Hned v prvním roce se škola zúčastnila přehlídky soudobého uměleckého průmyslu, Mezinárodní výstavy dekorativního umění v Monze, která bývá považovaná za generální zkoušku na dlouho plánovanou výstavu v Paříži roku 1925. Československo světilo výběr artefaktů a organizaci Svazu československého díla, které dostalo za úkol zprostředkovat spolupráci mezi institucemi a zejména podpořit odborné umělecké školy. Karlovarská škola vystavila v interiéru československé expozice kolekci váz, celá československá expozice pak získala za svoji účast čestný diplom.

V přípravné komisi Mezinárodní výstavy dekorativního umění a průmyslu v Paříži zastupoval odborné školství Karel Moest a za československý porcelánový průmysl byli jmenováni majitelé porcelánek J. Pfeiffer a L. Benedikt. Škola pro výstavu připravila ukázky několika souborů s dekorativní malovanou výzdobou. Porcelánové nádobí bylo vyrobeno v továrně Pfeiffer a Löwenstein v Ostrově nad Ohří, jednou z vystavených byla například souprava Calais ve stylu vídeňské secese, která byla v Ostrově vyráběna už déle než deset let. Ve školních dílnách však vznikl zcela nový původní dekor podle návrhu profesora Eduarda Schickla. Mezi další exponáty patřila souprava zdobená náročným leptaným zlatým dekorem či jemně třpytivým listrem. Některé předměty ze školních dílen byly vystaveny i v pavilonu průmyslu přímo v expozici ostrovské porcelánky. Expozice československého odborného školství byla za pokrokovost a nápaditost oceněna Grand

Prix. Na výstavu dekorativních umění do Paříže byly Hospodářským svazem československého porcelánového průmyslu vysláni kromě ředitele Karla Moesta také profesoři Eduard Schickl, Michael Mörtl a Anton Klinger, aby získali přehled o způsobu výuky a výtvarných tendencích v soudobém odborném školství. Pařížská výstava byla vhodnou příležitostí k poučení, neboť se zde na malé ploše sešli zástupci evropského odborného školství a bylo možno porovnat úroveň jednotlivých škol, jejich práce i trendy, které sledují. Následující léto byl ředitel Moest vyslán na návštěvu státní porcelánky v Sèvres, na studijní cestu do Vídně a Budapešti.

Ještě před účastí na pařížské výstavě došlo v lednu roku 1925 k slavnostnímu otevření čerstvě dokončené školní budovy. Přestože rozhodnutí o umístění stavby provázelo jisté váhání a namísto původně městem přislíbené stavební parcely v blízkosti nádraží se stavba budovy přesunula do nedaleké obce Rybáře, o nedlouho součásti města Karlovy Vary, a během dvou let zde vzniklo moderní zařízení podle návrhu architekta Hermanna Schutta. Celou stavbu financoval svaz porcelánového průmyslu, vybavení učeben bylo pořízeno za přispění ministerstva školství. V tento den se otvíral nejen nejmoderněji vybavený odborný ústav v Československu, ale bez nadsázky v celé Evropě. Vedle denní odborné školy zde měla působit i škola pokračovací pro pracovníky v porcelánovém a keramickém průmyslu, speciálně zaměřené kurzy, ale rovněž experimentální pracoviště a výzkumný ústav pro chemii, výpal a další oblasti keramiky. V budově se nacházely učebny, studovna, dílenské pracovny, malírna, laboratoře s moderním vybavením, kulatá pec na pálení porcelánových výrobků, muflové pece, výstavní prostory a knihovna. Nebylo zapomenuto ani na zázemí žáků a učitelů, které poskytovaly čtyři byty pro profesory, dva pro dílenské učitele, ředitelský byt a internát pro třináct přespících studentů.

Od počátku zřízení školy byl jmenován školní výbor sestávající z osobností zastupujících stát, porcelánový průmysl, město a školu. Vedoucí úlohu ve výboru zastával Anton Zebisch, předseda svazu porcelánového průmyslu, který se nejvíce zasloužil o převedení školy do Karlových Varů a od počátku organizoval i financování a zejména stavbu ústavu. Dále bylo svými členy zastoupeno ministerstvo školství a Obchodní a živnostenská komora v Chebu. Majitelé porcelánek se ve výboru měnili, postupně se zde vystřídali všichni, kteří se školou spolupracovali. Význam školní instituce rostl a k místnímu porcelánovému průmyslu se s finanční podporou přidali i místní podnikatelé v Rybářích: hoteliéři, bankovní domy, spořitelny i místní drobní podnikatelé. Vedle peněžních příspěvků dokonce jednotlivé rodiny obce Rybáře zajišťovaly pro žáky stipendisty, kteří se ocitli daleko od domova, pravidelné stravování.

Profesoři, technologové i dílenští učitelé byli od počátku výuky v Karlových Varech pravidelně vysíláni na jarní i podzimní veletrhy v Lipsku či výstavy umění a uměleckého průmyslu do Mnichova, aby získali informace o soudobých uměleckých tendencích ve výrobě porcelánového zboží a přehled o potřebách trhu. Poučení hledali zejména v sousedním Německu, jehož výroba porcelánu byla na vysoké kvalitativní i výtvarné úrovni. Blízkost porcelánek v německé příhraniční oblasti byla trvalou výzvou pro karlovarskou produkci, výrobky německých továren vždy představovaly pro československou porcelánovou výrobu velkou konkurenci. V Selbu byla založena odborná škola pro porcelánovou výrobu už roku 1909, zatímco podnikatelé na rakouské, později československé straně čekali na vlastní učiliště relativně dlouhou dobu a vkládali nyní do nově založené školy velká očekávání.

V roce 1928 převzal řízení školy po Karlu Moestovi profesor Eduard Schickl, který byl nejprve zastupujícím a od roku 1931 řádným ředitelem školy. Profesorský sbor doplnili v roce 1924 dílenský mistr Otto Unterstab a roku 1927 architekt Adolf Hegenbarth.

Více než rok se ve školních dílnách připravovala kolekce pro Výstavu soudobé kultury konanou v Brně roku 1928 na nově zbudovaném Brněnském výstavišti. Autoři chtěli vytvořit expozice tří kulturních složek - vědy, školství a umění, ale zároveň, vědomi si složité národnostní situace mladé republiky, zapojit všechny její složky. Generální jednatel Výstavního výboru Jindřich Chylík napsal: „Získali jsme nejen Čechy a Slováky, ale i ostatní národnosti, v první řadě Němce, přesvědčivše je, že běží nám poctivě o to, abychom předvedli

v ušlechtilém závodění výsledky duševní práce za poslední desetiletí nás všech, již žijeme na půdě tohoto státu.“

Porcelánový průmysl byl chloubou mladého československého státu, více než 80 % produkce se vyváželo do zahraničí. Výrobci, majitelé továren i pracovníci byli převážně německy mluvící, většinové postavení německého obyvatelstva v této oblasti bylo nezpochybnitelné a škola samozřejmě odrážela tuto situaci. Stejně podmínky platily také pro samotné Brno. Výstavní výbor přišel s myšlenkou spojit síly s Ministerstvem školství a národní osvěty, jež dosáhlo úspěchu s expozicí odborného školství na pařížské výstavě dekorativního umění v roce 1925 a pověřil sekčního šéfa ministerstva Aloise Pižla, aby podobně koncipoval i brněnskou expozici. Na přípravných pracích se pak podílely vedle ministerstva školství i Svaz československého díla, Deutscher Werkbund a skupiny Metznerbund v Liberci. Právě Alois Pižl stál společně s ředitelem Karlem Moestem u zrodu koncepce prací pro výstavní kolekci. Karlovarská škola měla k dispozici návrhy pražské uměleckoprůmyslové školy a na základě této spolupráce vytvořila 3 jídelní, 3 kávové, moka a 3 čajové soupravy pro výstavu. V záznamech školy jsou anonymní návrhy označeny jen poznámkou „Prager“. Porcelánové nádobí se připravovalo pro společný projekt, Dům Uměleckoprůmyslové školy, navržený architektem Pavlem Janákem, který byl vybaven pracemi studentů a výrobky připravenými v dílnách školy. Mezi těmi, kdo své návrhy realizovali v karlovarské škole, byl například profesor brněnské školy uměleckých řemesel Emanuel Hrbek a mladý návrhář, architekt František Míšek, který pro moderní jednoduchý interiér navrhl vedle funkcionalistického řešení nábytku i porcelánový servis v jednotném stylu. Kromě této speciální kolekce vystavila karlovarská škola v Brně také autorské práce profesorů karlovarské školy a práce žákovské. Výstava se konala v době, kdy umělecký průmysl hledal novou tvář a na tvarosloví souprav se vedle dekorativního stylu poprvé projevuje i vliv funkcionalismu.

Výstava soudobé kultury poukazovala na dosažený stupeň národní kultury a organizace československého státu, stala se svědectvím vzepětí sil a budovatelského étosu prvního desetiletí Československé republiky. Ale lze ji chápat i jako celonárodně koncipovanou výstavu, velkou společnou česko-německou výstavu na historickém území českých zemí a posuzovat ji i jako model spolužití několika národů ve společném státě. Především z tohoto hlediska nabyla evropského významu.

Podíl na kulturním dění a reprezentaci, úspěch na pařížské výstavě a zejména aktivní role v projektech pro brněnskou výstavu, vedly k velké podpoře ze strany ministerstva školství, které škole poskytlo několik vysokých finančních podpor pro soutěže studentů. V roce 1928 byla vypsána odměna za návrhy tvarů a dekorů, kterou získali například studenti Karl Ruppert a Waldemar Fritsch. Oba následně po úspěšném absolvování vysoké umělecké školy s karlovarským ústavem aktivně spolupracovali. Inspirováni školními úspěchy byli i místní podnikatelé a svaz porcelánových výrobců vypsali soutěž s vysokou odměnou pro návrhy nových souprav, kam se mohli přihlásit nejen studenti a učitelé, ale každý pracovník místního porcelánového průmyslu. V jedné z takových soutěží byla oceněna i studentka Vidosava Maksimovic, která za své návrhy získala hlavní ocenění a navíc i finanční odměnu za zvláštní píli. Nadaná studentka vytvořila celou řadu figur modelovaných ve stylu art deco. Po ukončení školy se v roce 1930 vrátila do rodného Srbska, do Bělehradu, s úmyslem založit vlastní dílnu na porcelánové výrobky.

Svými pracemi se škola i nadále zapojovala do přehlídek tvorby československého odborného školství a soudobé moderní produkce na výstavách konaných v Praze v Uměleckoprůmyslovém muzeu nebo na mezinárodním poli, v roce 1929 na Světové výstavě v Barceloně, pak ve Stockholmu a Štrasburku v roce 1930 a zejména na Světové výstavě v Paříži roku 1937, kde slavila velký úspěch zejména porcelánovými plastikami Waldemara Fritsche.

V roce 1938 jsou ještě zahájeny žákovské práce na přípravě kolekce pro Světovou výstavu v New Yorku plánovanou na rok 1939 pod vedením pražského ministerstva. Mnichovská dohoda (1938) zcela změnila situaci. Oblast s porcelánovým průmyslem ležící v hraniční oblasti Sudet je definitivně připojena k Německé říši. Dnes je těžké posoudit, jestli ve škole převažovala upřímná radost z odchodu z Československa nebo jestli vřelé zdravice směrem k říši a Hitlerovi z výročních zpráv školy nejsou jen smutným dokladem

propagandistického tlaku. Vždyť převážná většina podporovatelů a příznivců školy, majitelů porcelánek a specialistů v porcelánovém průmyslu z okolí Karlových Varů byla židovského původu.

Škola nově podléhala říšskému Ministerstvu vědy, školství a kultury a byla převedena do majetku Německé říše, stejně jako například sklárna Moser nebo továrny porcelánového koncernu Epiag, nově vlastněné německým bankovním kapitálem. Ředitel školy Eduard Schickl byl nahrazen loajálním Adolfem Hegenbarthem, několik let ještě organizace školní výuky pokračovala ve starých kolejích, jen výročí narození Tomáše G. Masaryka vystřídaly oslavy narozenin Adolfa Hitlera. Zásadně se však změnila soutěže a náměty žákovských prací. Oddělením propagandy NSDAP byly vyhlášeny výtvarné soutěže na plakáty pro „Dobrovolné sbírky“ či „Nedělní Eintopf“, které organizoval grafik školy Wenzel Oswald. Prezentace školních tvarů porcelánu byly většinou konány v Lipsku, Mnichově nebo Berlíně na přehlídkách pod názvy Sudetendeutsches Porzellan nebo Der neue Reichgau - Sudetendeutsches Land. Zachovány zůstaly alespoň každoroční výstavy výsledků profesorských návrhů, žákovských prací a realizací z místních porcelánek ve vzorkovně již neexistující Obchodní a živnostenské komory Cheb v Karlových Varech.

Studentů pozvolna ubývalo, učitelé i dílenští mistři postupně odcházeli po zavedení branné povinnosti k Wehrmachtu a studenti byli stále častěji zapojeni do prací v továrních provozech. V posledním válečném roce je chod školy zcela zastaven a budova přeměněna na provoz s výrobou filtrů do plynových masek, na jejichž produkci se podíleli i zbylí zaměstnanci a žáci školy. Válkou poničená škola byla znovu otevřena a výuka v ní zahájena až v říjnu 1945 pod vedením zkušeného technologa Miroslava Petru, který přišel do Karlových Varů z keramické školy v Bechyni.

Díla, která vytvořili v rámci studia sami studenti, jejich profesori, učitelé a dílenští mistři, vznikala díky dobré organizaci školy, spolupráci s ministerstvem školství a podpoře místních průmyslníků. Talentovaní žáci a jejich učitelé byli stimulováni pobídkami ze strany porcelánových provozů, kde zpočátku chyběly moderní vzory, ale také výzvami k účasti na mezinárodních soutěžích, kde reprezentovali Československo. Přejít ze Znojma znamenal významnou změnu a orientace učitelů a jejich tvorba prošla značným přerodem. Porcelán nabízel zcela nové možnosti například v tvorbě porcelánové plastiky, která byla v té době v Československu výtvarně značně zanedbaná, nové období začíná i pro náročnou dekoraci porcelánových souprav. Nejrychleji dokázala využít možností spolupráce porcelánka, která měla se soudobými výtvarnými návrhy největší zkušenosti. Majitelé továrny Pfeiffer a Löwenstein v Ostrově nad Ohří okamžitě vyutilovali potenciál, který spolupráce se školou nabízela. Po úspěších s výrobou porcelánu podle návrhů umělců sdružených ve Wiener Werkstätte se vedení porcelánky nebálo experimentovat a vstoupit se školou do úzké spolupráce, nabídnout i možnost realizovat školní návrhy v provozech porcelánky předtím, než bylo škole umožněno nastěhovat se do novostavby v tehdy ještě samostatné obci Rybáře. Postupně začaly přebírat modely i ostatní porcelánky, kterých bylo v Karlových Varech a okolí několik desítek. Nejčastěji byly sochařské práce i návrhy užitkového porcelánu realizovány v porcelánce Carl Knoll v Rybářích, Březové či Dvorech.

V prvním období je to zejména profesor Eduard Schickl, absolvent odborné školy keramické v Teplicích-Šanově a vídeňské uměleckoprůmyslové školy, malíř porcelánu, který navrhuje dekory soupravám určeným pro Mezinárodní výstavu dekorativních umění v Paříži roku 1925 a první tvary váz, které vzápětí přecházejí do výrobního programu porcelánky v Ostrově. V návrzích váz, které školu pravidelně reprezentují na dalších mezinárodních přehlídkách, dosáhl tvarového a proporčního vyvážení. Programově těží z atmosféry pozdní vídeňské secese, blízký je mu zejména projev Otto Prutschera, s nímž sdílí cit pro materiál, jemné linie tvarů nádob a akcentování na dekor nebo subtilní ozdoby, umístované v místě úchytek či uch. Schickl v průběhu let přechází od náročně malovaných a zlacených dekorů ke zcela originální technice, kdy povrchy tvarově jednoduchých porcelánových nádob přeměňuje v hluboké reliéfy pomocí pískování a leptu. Vázy, pokryté mozaikou ze stylizovaných rostlinných a geometrizujících motivů, kde hladký glazovaný povrch kontrastuje s matným hrubším podkladem, jsou někdy využity jako svítidla-průsvitky a jindy zase autor umocňuje jejich kontrast barvami a barevnými glazurami. Technika je pravděpodobně odvozena z rafinování

skla, kdy hladká, často dvoubarevně vrstvený povrch je částečně pískována nebo odleptán a tak vzniká efektní reliéfní vzor.

Společně se Schicklem přechází do Karlových Varů i Michael Mörtl. Tento korutanský Rakušan, absolvent odborné školy ve Villachu a následně Uměleckoprůmyslové školy ve Vídni, nastupuje po spolupráci s uměleckým sdružením Wiener Werkstätte do znojemske keramické školy, kde působí jako sochař, profesor modelování. Ve stejném oboru pokračuje i v Karlových Varech a soustřeďuje se především na návrhy porcelánové plastiky. Originálním a novátorským způsobem kombinuje porcelán s vrstveným a pískovaným barevným sklem. Na přípravě takových návrhů Michael Mörtl zřejmě spolupracoval s Adolfem Hegenbarthem, který se rafinací skla dříve zabýval. Realizace skleněných částí plastik zadával Mörtl k výrobě ve sklárně bratří Jílků v Kamenickém Šenově.

Architekt Adolf Hegenbarth nastoupil do školy v roce 1927 po kariéře návrháře skla vídeňské firmy J. & L. Lobmeyr. Vystudoval Odbornou školu sklářskou v Kamenickém Šenově, následně Uměleckoprůmyslovou školu ve Vídni a sám pak na sklářské škole v Kamenickém Šenově vyučoval. Za žákovské práce sklářské školy, které vznikaly také pod jeho vedením, byla škola oceněna na pařížské výstavě roku 1925 čestným uznáním. Svým příchodem do Karlových Varů zcela změnil svoji dosavadní výtvarnou orientaci a začal se plně věnovat porcelánu: plastice a malbě na porcelán. Jeho umělecký projev se zřetelně odlišuje od ostatní produkce školy, práce jsou silně stylizované a expresivní; v malbě, ale zvláště v plastice, kde si nově vybírá také civilistní a dynamické náměty ovlivněn sochařskou tvorbou Rudolfa Bellinga. Hegenbarthovy malované vázy pro expozici výstavy soudobé kultury v Brně přinášejí abstraktní geometrické dekory vytvořené v duchu suprematismu. I další malířská tvorba na porcelánových vazách je poznamenána Malevičovým vlivem, i když jde především o figurativní náměty. Hegenbarthovy abstraktní figurace jsou projekcemi lidských bytostí plných dynamismu zachycených v pohybové kontinuitě. Autor měl blízko k futurismu, k futuristickému dynamismu, dle jehož doktríny by lidská bytost měla být zobrazena prostřednictvím kompromisu mezi skutečností a představou o ní. Hegenbartův příklon k futurismu je v souladu s jeho nacionalismem a kladným vztahem k fašismu. Tento nadaný umělec byl jedním z mála členů profesorského sboru, který s nadšením uvítal změny v roce 1938.

Výtvarníkem, který se věnoval výhradně porcelánové plastice, byl Jan Znoj. Jeho jméno nenajdeme v přehledu pracovníků školy, protože sem byl vyslán na půlroční stáž jako profesor bez povinnosti vyučovat Ministerstvem školství a národní osvěty, aby se v Karlových Varech připravil pro své působení v nově vznikající keramické škole v Praze. V rámci pobytu v karlovarské škole navštívil veletrh v Lipsku a vypravil se na Slovensko za kořeny lidové keramiky. Jan Znoj během svého pobytu v Karlových Varech vytvořil kolekci plastik, které prozrazují jeho školení na Uměleckoprůmyslové škole v ateliéru Heleny Johnové i pobytu v dílně Ferdyše Kostky na Stupavě, ale dokládají i vliv německé porcelánové plastiky vyráběné v Selbu. Jeho zvířecí plastiky i figurální výjevy jsou školou reprodukovány ještě dlouho po jeho odchodu.

Stejným způsobem jako Znoj byl se školou spojen i sochař Jan Lichtág, kterého ministerstvo na školu vyslalo v roce 1925 a ve spolupráci s ní setrval do roku 1928. Lichtág byl žákem bechyňské keramické školy, pak studoval na pražské uměleckoprůmyslové škole u profesorů Josefa Drahoňovského a Jaroslava Horejce. Vedle studia měl za sebou i několik zahraničních praxí. Ve Státní porcelánové manufaktuře v Sèvres se seznámil s porcelánovou hmotou a získal zde cenné zkušenosti pro celý svůj další umělecký život. Po účasti na mezinárodní výstavě v Paříži v roce 1925 byl vyslán jako profesor bez vyučovací povinnosti na Odbornou školu pro porcelánový průmysl v Karlových Varech. Našel zde zázemí, skvělé spolupracovníky a technologické podmínky pro práci na souboru porcelánové plastiky, která je v té době v Československu ojedinělá. Nejprve se soustředil na ženské tělo, v kompozicích „Letní odpoledne“, „Amazonka“ nebo v ženských aktech ještě zaznívá společně s dekorativismem i vliv Josefa Drahoňovského a jeho příklonu k neoklasicismu. Jako první se na odborné škole věnuje civilistním námětům, v nichž se opírá o zkušenosti zprostředkované prací Otto Gutfreunda a současně v dynamických, expresivních skupinách fotbalistů či mořských panen je patrná paralela s tvorbou keramiky Willibalda Russe (1887-1974) usazeného nedaleko Karlových Varů v obci Krásno. Podobně koncipované skupiny vytváří pro porcelánku Rosenthal v Selbu i Rudolf Weidanz, jehož expresivní Dívčí tanec z roku 1922 se opírá o inspiraci z obrazu Henri Matisse Tanec z roku 1910. Lichtágovu kolekci

doplňují ještě zvířecí plastiky, z nichž některé zařadila do své produkce porcelánka v Ostrově nad Ohří. Po odchodu z Karlových Varů se dále práci s porcelánem již nevěnoval, avšak k tématům, která zde zpracoval, se průběžně vracel i v jiných materiálech.

Sochař Waldemar Fritsch (1909-1978) se nejprve vyučil v porcelánce Victoria ve Staré Roli a pak byl úspěšným studentem na karlovarské odborné škole porcelánového průmyslu. Pod vedením Mörtla a Hegenbartha dosahoval těch nejlepších výsledků už jako žák. Navrhoval samostatně plastiky a užitkové tvary, účastnil se všech školních výstav a soutěží. Již v době studia na škole pro porcelánový průmysl byly jeho drobné plastiky zařazeny do výrobního programu porcelánky Puls v Ostrově nad Ohří. Po studiu na Uměleckoprůmyslové škole v Praze nastoupil roku 1935 na místo odborného učitele v keramické škole v Teplicích. Už během studia byl na stipendijních pobytech v Manufaktuře na porcelán Nymphenburg, kde získal vztah k rokokové plastice Franze Antona Bustelliho, který ještě posílilo setkání s tvorbou Paula Scheuricha v Berlínské státní porcelánce. Bez vlivu na Fritschovu tvorbu nezůstává ani dekorativní plastika Gerharda Schliepsteina pro berlínskou porcelánku a firmu Rosenthal. Do školy v Karlových Varech nastupuje Fritsch až v roce 1939, ale spolupráce s ní i s místním porcelánovým průmyslem je prakticky nepřetržitá již od dob žákovského studia. Nedlouho po svém příchodu, v roce 1940, je však zatčen gestapem a uvězněn. Po válce není jako antifašista nucen k opuštění republiky, ale přesto dobrovolně odchází v roce 1946 společně se svými starými rodiči do Ansbachu.

Tvorba všech zmíněných umělců byla velmi osobitá a také velmi různorodá. Zatímco na české autory měla vliv tvorba jejich učitelů z Uměleckoprůmyslové školy v Praze, zejména Jaroslava Horejce a Josefa Drahoňovského, případně Heleny Johnové, na rakouských umělcích je patrná stopa jejich školení ve Vídni a vztah k umělcům Wiener Werkstätte, Michaelu Powolnemu a Otto Prutscherovi. Místní, sudetští autoři jako Waldemar Fritsch, zase inklinují spíše k výtvarníkům spolupracujícím s porcelánkami v Německu; v Nymphenburgu, Berlíně a zejména Selbu. Silný vliv má na projev školy rovněž sudetský rodák, sochař, mistr zkratky vyškolený v Teplicích a Vídni, Willibald Russ. Jeho přístup k práci s keramikou byl v Čechách neobvyklý, série drobné plastiky z měkké kameniny, kterou vytvářel ve vlastní dílně nebo vídeňské továrně George Karau, mají expresivní, dynamizační tendence. Umělecky zcela originální je pak tvorba Adolfa Hegenbartha, který pravděpodobně ovlivnil znalostí sklářských technologií i ostatní výtvarníky ve svém okolí a sám se pustil naprosto svébytnou cestou. Z přehledu hladkých užitkových tvarů, které byly ve škole modelovány, je zřejmé, že jeho návrhy byly proporcčně dokonalé. Kolekci tako koncipovaných váz převzala do výrobního programu i porcelánka v Březové ve třicátých letech.

Vedle profesorů a odborných učitelů ve škole působila řada dalších nadaných spolupracovníků, dílenských vedoucích, modelérů, grafiků a především nadaných studentů. Každoročně se vedle školních povinností také individuálně zapojovali do spolupráce s místním průmyslem, připravovali grafické návrhy pro dekorativní tisk na porcelán, modely pro výrobu užitkového porcelánu, odborné stati pro časopis Keramos nebo reklamní grafiku pro zdejší výrobce. Důležitou úlohu v regionu sehrál i výzkumný ústav, který nabízel zdejším výrobcům porcelánu a keramiky možnosti chemických rozborů surovin a poučení o nových technologiích v oboru.

Škola, která byla původně zřízena jako pomoc průmyslu a měla vedle vzdělaných pracovníků nabízet i možnost spolupráce s porcelánovými průmyslovými podniky, v mnohém předčila vkládané naděje. Studentské a profesorské práce byly vysoce oceňovány na všech uměleckých přehlídkách odborných řemeslných škol, učitelé udržovali kontakty s uměleckými centry v celé Evropě a spolupracovali s řadou kulturních institucí. Karlovarská porcelánová oblast tak získala nové středisko kultury, instituci, která inspirovala místní průmysl novými uměleckými trendy a v neposlední řadě ovlivňovala i vkus a estetický cit ve svém okolí.

D.State Technical School for Porcelain Industry in Karlovy Vary 1922-1945

Lenka Merglová Pánková

Porcelain production has been associated with the Karlovy Vary Region since the end of the 18th century. Gradually, dozens of manufactories were established in the local area, where porcelain was produced or decorated. The establishment of the ceramics industry in western Bohemia was helped by the local rich raw material base, and tourism associated with the spa town provided the first direct sales and later the necessary contacts for trade both at home and abroad.

The founders of Czech porcelain production were made up of German-speaking entrepreneurs concentrated in the vicinity of Karlovy Vary, close to the kaolin reserves. They were from the ranks of industrialists, the bourgeoisie or merchants and came with experience from neighbouring Germany, especially smaller factories in Thuringia. The initial hardships brought about by the technical difficulties of porcelain production and the unfriendliness of official and government circles in Vienna were overcome and porcelain built a position of its own. In the fiercely competitive environment of Central Europe, the porcelain factories in the vicinity of Karlovy Vary did not have an easy time. Nevertheless, in the first half of the nineteenth century, their products won recognition at international exhibitions for the quality of their craftsmanship and managed to establish themselves alongside the production of porcelain shops with a much older tradition.

Rapid industrial developments put the Czech lands in a leading position within the Austro-Hungarian Empire, especially in light industry, and the Czech share of total Austrian production increased steadily during the 19th century. Manual craftsmanship gradually gave way to machine production, and under the pressure of the demand for mediocre goods, porcelain manufacturers became, in the vast majority of cases, literally porcelain factories. With a few exceptions, they concentrated their attention on the quantity of production and almost lost the ability to create artistically difficult and crafted designs, as well as the will to seek distinctive features.

With the turn of the century, in addition to affordable porcelain goods of average craftsmanship and aesthetic standard, the influences of the beginnings of quality industrial design appeared in the local region. It was no longer the work of anonymous painters and modellers, but collections designed by specific artists. Influences first from Vienna and Paris, and later from other artistic centres of Europe, can be seen in collections and individual sets produced in local porcelain factories, thanks to the town's good strategic location. Only those porcelain factories that left at least some room for experimentation and the application of new ideas were able to react and create conditions for collaboration with designers. The establishment of art departments and direct links to dealerships that directly demanded and were able to mediate this kind of work also played a major role. There was a wide range of average goods on the market, but advertising brought new impulses and the contemporary consumer began to demand more artistically intricate goods. But quality porcelain mass, mould making, new designs, professional modelling and more demanding porcelain decorations required a sufficient number of trained personnel.

Efforts to establish an apprentice training centre for craftsmen, technologists and professionals in the porcelain industry culminated at the end of the First World War. In the pre-war period, the largest number of trained professionals came to the local porcelain factories from the vocational schools in Děčín and Teplice, as well as from Znojmo and Bechyně, where they were trained generally in the production of stoneware. With the support of the Chamber of Commerce and Trades in Cheb, entrepreneurs in the porcelain industry tried to build a specialised vocational school in 1911. However, they succeeded in 1918 in setting up merely a special department focused on the porcelain industry within the Trade Continuation

School in Stará Role near Karlovy Vary with a promise from the Vienna Ministry of Public Works that a separate school would be opened the following year.

During the war, there was still a plan to build a porcelain kiln in the Vocational School of Ceramics in Bechyně so that local students could be trained in a specialized course directly for the porcelain industry, and in 1919 there was even talk about moving the entire vocational school of ceramics from Bechyně to western Bohemia, to Pilsen or directly to Karlovy Vary, but the Bechyně City Council firmly rejected the plan in a memorandum sent to the deputies and the Minister of Education.

The Association for the Improvement of the Ceramics Industry, the Union of Employers in the Stone and Pottery Industry, the Chamber of Commerce and Trades in Cheb and especially the Economic Union of the Czechoslovak Porcelain Industry in Karlovy Vary, therefore, reacted vigorously to the conditions that arose in post-war Znojmo. The local situation put the vocational ceramics school in an unenviable position. The school, which had been needed for half a century, supported by the town and businessmen and indispensable for the surrounding industry, could not find a building to continue in after the war. Neither the town nor the business community stood up for the school and were finally relieved when the Economic Union of the Czechoslovak Porcelain Industry in Karlovy Vary, with the support of the Ministries of Education and National Enlightenment and Industry, Trade and Trades, offered a move to the west of the country as a solution. For Znojmo, the disappearance of the school and the departure of students, teachers and professionals meant a negative change that was not sufficiently appreciated by the town representatives at the time.

The 1921-22 school year was interrupted by the move, but as early as 2nd January 1923, classes began in temporary premises of the Czechoslovak Porcelain Industry Association near Karlovy Vary railway station, and at the same time the final location of the school was considered. For Karlovy Vary, the arrival of an established and prosperous institute was a definite boon, and both the town and the Union of Industrialists were prepared to bear the high costs of managing the school and the construction of the new building.

Along with the school, the teaching staff, the director, technologist Karel Moest, painter Eduard Schickl, sculptor Michael Mörtl, architect Otto Leretz and workshop foreman Johann Schmidt left for Karlovy Vary. The sample room, the library and the collection of historical ceramics and porcelain were moved to the new location. In the period before the construction of the school's main building, from 1923 to 1925, the students did not have access to a fully equipped workshop and ceramics kiln; their studies were focused mainly on theoretical subjects and practical instruction was partly carried out with the help of local porcelain works. The closest cooperation was formed between the school and the Pfeiffer and Löwenstein factory in Ostrov nad Ohří (Schlackenwerth), porcelain factories in Stará Role (Alt Rohlau), Dvory (Maierhöfen), Rybáře (Fischern) and the factories of the Epiag concern, especially in Březová (Pirkenhammer) and Locket (Elbogen). However, the school also found support from kaolin mining and processing companies, Karlovy Vary exporters of spring salt and the world-famous glass manufacturer Ludwig Moser, based in Dvory near Karlovy Vary.

In the very first year, the school participated in a showcase of the contemporary art industry, the International Exhibition of Decorative Arts in Monza, which was considered to be a general rehearsal for the long-planned exhibition in Paris in 1925. Czechoslovakia entrusted the selection of artefacts and organizations to the Association of Czechoslovak Works, which was given the task of mediating cooperation between institutions and, in particular, of supporting professional art schools. The Karlovy Vary school exhibited a collection of vases in the interior of the Czechoslovak exposition, and the entire Czechoslovak exposition received an honorary diploma for its participation.

On the preparatory committee of the International Exhibition of Decorative Arts and Industry in Paris, Karel Moest represented vocational education, and Josef Pfeiffer and Leo Benedikt, owners of porcelain factories were appointed to represent the Czechoslovak porcelain industry. The school prepared examples of several sets with painted decorations for the exhibition. The porcelain tableware was produced in the Pfeiffer and Löwenstein factory in Ostrov nad Ohří, one of the exhibited pieces being the Calais set in the Viennese Art Nouveau style, which was produced in Ostrov for more than ten years. In the school workshops, however, a

completely new original decor was created according to a design by Professor Eduard Schickel. Other exhibits included a set decorated with intricate etched gold decorations and delicately glittering foliate. Some items from the school workshops were also exhibited in the pavilion of the industry directly in the exhibition of the Ostrov porcelain factory. The exposition of Czechoslovak vocational education was awarded the Grand Prix for its progressiveness and imagination.

In addition to director Karel Moest, professors Eduard Schickl, Michael Mörtl and Anton Klinger were sent by the Economic Association of the Czechoslovak Porcelain Industry to an exhibition of decorative arts to gain an overview of the teaching methods and artistic trends in contemporary vocational education. The Paris exhibition was a good opportunity to learn, as it brought together representatives of European vocational education in one place and made it possible to compare the level of the individual schools, their work and the trends they followed. The following summer, Moest was sent on a visit to the State Porcelain Factory in Sèvres and on a study trip to Vienna and Budapest.

In January 1925, before the participation in the Paris Exhibition, the newly completed school building was inaugurated. However, the decision on the location of the building was accompanied by some hesitation and instead of the originally promised building plot near the railway station, construction of the building was moved to the nearby village of Rybáře, a short time later part of the town of Karlovy Vary, and within two years a modern facility designed by architect Hermann Schutt was built there. The entire construction was financed by the Porcelain Industry Association and the classroom equipment was purchased with the help of the Ministry of Education. On that day, not only the most modern vocational institute in Czechoslovakia but also, without exaggeration, in the whole of Europe, was opened. In addition to the day vocational school, there was to be a continuation school for workers in the porcelain and ceramics industry, special courses, as well as an experimental workplace and a research institute for chemistry, firing and other areas of ceramics. The building housed classrooms, a study room, workshop rooms, a painting room, laboratories with modern equipment, a round kiln for firing porcelain products, muffle kilns, exhibition spaces and a library. Facilities for students and teachers were not forgotten either, with four apartments for professors, two for workshop teachers, a director's apartment and a dormitory for thirteen overflow students.

From the beginning of the school's establishment, a school committee was appointed consisting of individuals representing the state, the porcelain industry, the town and the school. The leading role in the committee was played by Anton Zebisch, chairman of the porcelain industry association, who was most responsible for the transfer of the school to Karlovy Vary and from the beginning organized the financing and especially the construction of the institute. The Ministry of Education and the Chamber of Commerce and Trade in Cheb were also represented by members. The owners of the porcelain factories shifted in the committee, and all those who cooperated with the school gradually became members over time. The importance of the school institution grew and support from the local porcelain industry was joined by financial support by local entrepreneurs in Rybáře: hoteliers, banking houses, savings banks and local small businessmen. In addition to monetary contributions, individual families in Rybáře even provided regular meals for scholarship students who found themselves far from home.

Since they started teaching in Karlovy Vary, professors, technologists and workshop teachers had been regularly sent to spring and autumn fairs in Leipzig or art and art industry exhibitions in Munich to gain information about contemporary artistic trends in the production of porcelain goods and an overview of market needs. They looked, especially, to neighbouring Germany, whose porcelain production was of high quality and artistic standard. The proximity of porcelain factories in the German border area was a constant challenge for Karlovy Vary production, as the products of German factories always represented great competition for Czechoslovak porcelain production. A vocational school for porcelain production had been established in Selb as early as in 1909, while entrepreneurs on the Austrian and later Czechoslovak side had awaited their apprentice training centre for a relatively long time and now had high expectations of the newly established school.

In 1928, Professor Eduard Schickl took over management of the school from Karl Moest, who was first acting and from 1931 full director of the school. In 1924, Otto Unterstab, a workshop foreman, and in 1927, architect Adolf Hegenbarth completed the teaching staff.

For more than a year the school workshops were used to prepare the collection for the Exhibition of Contemporary Culture held in Brno in 1928 at the newly built Brno Exhibition Centre. The artists wanted to create expositions of three cultural components - science, education and art, but at the same time, aware of the complex national situation of the young republic, to involve all its components. Jindřich Chylík, general manager of the Exhibition Committee, wrote: "We have won over not only Czechs and Slovaks, but also other nationalities, first and foremost Germans, convincing them that we honestly want to show in a noble race the results of the intellectual work of the last decade of all of us living on the soil of this state."

The porcelain industry was the pride of the young Czechoslovak state, more than 80 % of its production being exported abroad. The producers, factory owners and workers were predominantly German-speaking, the majority position of the German population in the area was unquestionable and the school naturally reflected this situation. The same conditions applied to Brno itself. The exhibition committee came up with the idea of joining forces with the Ministry of Education and National Enlightenment, which had achieved success with its exposition of vocational education at the Paris Exhibition of Decorative Arts in 1925, and commissioned the ministry's section chief, Alois Pižl, to conceive a similar exposition for Brno. In addition to the Ministry of Education, the Association of Czechoslovak Works, the Deutscher Werkbund and the Metznerbund groups in Liberec also participated in the preparatory work. It was Alois Pižl who, together with director Karel Moest, conceived the concept of the works for the exhibition collection. The Karlovy Vary school had design proposals from the Prague School of Arts and Crafts and based on this cooperation created three dining, three coffee, three mocha and three tea sets for the exhibition. In the school's records, the anonymous designs are marked only with the note "Prager". The porcelain tableware was prepared for a joint project, the School of Arts and Crafts House, designed by architect Pavel Janák, which was furnished with students' works and products prepared in the school's workshops. Among those who implemented their designs at the Karlovy Vary school were, for example, Emanuel Hrbek, a professor at the Brno School of Arts and Crafts, and a young designer, architect František Mišek, who designed a porcelain service in a uniform style for the modern, simple interior in addition to a functionalist furniture solution. In addition to this special collection, in Brno, the Karlovy Vary School also exhibited original works by professors of the Karlovy Vary School and students' works. The exhibition took place at a time when the art industry was looking for a new image and the influence of functionalism was first becoming apparent in the morphology of the sets alongside the decorative style.

The exhibition of contemporary culture pointed to the achieved level of national culture and organisation of the Czechoslovak state, and became a testimony to the rise in forces and the building ethos of the first decade of the Czechoslovak Republic. But it can also be seen as a nationally conceived exhibition, a large joint Czech-German exhibition on the historical territory of the Czech lands, as well as a model of the coexistence of several nations in a common state. Especially from this point of view, it acquired European significance.

Its participation in cultural events and representation, its success at the Paris exhibition and especially its active role in the projects for the Brno exhibition led to great support from the Ministry of Education, which provided the school with several large financial grants for student competitions. In 1928, a prize was announced for designs of shapes and decors, which was awarded to students such as Karl Ruppert and Waldemar Fritsch. Both subsequently worked actively with the Karlovy Vary institute after successfully graduating from the art college. Local entrepreneurs were also inspired by the school's successes and the Porcelain Manufacturers' Association announced a competition with a large prize for designs for new sets, which was open not only to students and teachers but to anyone working in the local porcelain industry. In one of these competitions, student Vidosava Maksimovic was awarded the main prize for her designs, plus a financial reward for her special diligence. The talented student created several figures modelled in the

Art Deco style. After graduating in 1930, she returned to her native Serbia, Belgrade, to establish her own porcelain workshop.

With its works the school continued to be involved in exhibitions of Czechoslovak vocational education and contemporary modern production at exhibitions held in Prague at the Museum of Decorative Arts and internationally, in 1929 at the World Exhibition in Barcelona, then in Stockholm and Strasbourg in 1930, and especially at the World Exhibition in Paris in 1937, where it enjoyed great success, especially its porcelain sculptures by Waldemar Fritsch.

In 1938, student work began on the preparation of a collection for the World Exhibition in New York planned for 1939 under the direction of the Prague Ministry. The Munich Agreement (1938) completely changed the situation. The area with the porcelain industry, located in the border region of the Sudetenland, was annexed by Germany. Today, it is difficult to judge whether the school was overwhelmed by sincere joy at leaving Czechoslovakia or whether the warmth for the Reich and Hitler in the school's annual reports was just a sad testament to propaganda pressure. After all, the vast majority of the school's supporters and well-wishers, owners of porcelain shops and specialists in the porcelain industry from the Karlovy Vary area, were of Jewish origin.

The school now fell under the authority of the Reich Ministry of Science, Education and Culture and was transferred to the German Reich, as were, for example, the Moser glassworks and the factories of the Epiag porcelain concern, newly owned by German banking capital. The school's head, Eduard Schickl, was replaced by the loyal Adolf Hegenbarth, and for a few years, organisation of the school's teaching continued in the old way, only the anniversary of the birth of Thomas G. Masaryk being replaced by celebrations of Adolf Hitler's birthday. However, the competitions and the themes of the pupils' work changed fundamentally. The NSDAP propaganda department announced art competitions for posters for "Voluntary collections" or "Sunday Eintopf", which were organised by the school's graphic designer, Wenzel Oswald. Presentations of the school's porcelain shapes were usually held in Leipzig, Munich or Berlin at shows under the names Sudetendeutsches Porzellan or Der neue Reichgau - Sudetendeutsches Land. At least the annual exhibitions of the results of professors' designs, students' works and realisations from local porcelain shops in the sample room of the now-defunct Cheb Chamber of Commerce and Trade in Karlovy Vary were continued.

The number of students gradually decreased, teachers and workshop masters gradually left after the introduction of conscription to the Wehrmacht, and students were increasingly involved in factory work. In the last year of the war, the school was completely shut down and the building was converted into a plant for the production of gas mask filters, in which the remaining staff and pupils of the school also participated. The school, damaged by the war, was reopened and teaching started in October 1945 under the guidance of an experienced technologist, Miroslav Petrů, who came to Karlovy Vary from the ceramics school in Bechyně.

The works, created by the students themselves, their professors, teachers and workshop masters, were created thanks to the good organisation of the school, the cooperation with the Ministry of Education and the support of local industrialists. Talented students and their teachers were stimulated by incentives from porcelain factories, which initially lacked modern designs, as well as by invitations to participate in international competitions where they represented Czechoslovakia. The transition of the school from Znojmo marked a significant change and the orientation of the teachers and their work underwent a major transformation. Porcelain offered completely new possibilities, for example, in the creation of porcelain sculpture, which at that time was largely neglected in Czechoslovakia, and a new period also began for the demanding decoration of porcelain sets. The porcelain factory that had the most experience with contemporary artistic designs was the quickest to take advantage of the possibilities of cooperation. The owners of the Pfeiffer and Löwenstein factory in Ostrov nad Ohří immediately sensed the potential that cooperation with the school offered. After the success with the production of porcelain based on the designs of artists associated with Wiener Werkstätte, the management of the porcelain factory was not afraid to experiment and enter into close cooperation with the school, offering the possibility of realising the school's

designs in the porcelain factory's premises before the school was allowed to move into a new building in the then still independent village of Rybáře. Gradually, other porcelain factories, of which there were several dozens in Karlovy Vary and the surrounding area, began to take over the models. Most often, sculptural works and designs of utilitarian porcelain were produced in the Carl Knoll porcelain factory in Rybáře, Březová or Dvory.

In the first period, it was mainly Professor Eduard Schickl, a graduate of the vocational ceramics school in Teplice-Šanov (Teplitz-Schönau) and the Vienna School of Applied Arts, a porcelain painter who designed the decors for the sets intended for the International Exhibition of Decorative Arts in Paris in 1925 and the first shapes of vases, which were then transferred to the production programme of the porcelain factory in Ostrov. He achieved a balance of shape and proportion in the vase designs that regularly represented the school at other international exhibitions. His programme drew on the atmosphere of the late Viennese Art Nouveau, and he was particularly close to the expression of Otto Prutscher, with whom he shared a feeling for the material, the fine lines of the shapes of the vessels and the emphasis on decor or subtle decorations placed on handles or grips. Over the years, Schickl had moved from elaborately painted and gilded decors to a completely original technique, transforming the surfaces of simple porcelain vessels into deep reliefs using sandblasting and etching. The vases, covered with a mosaic of stylized floral and geometric motifs, where the smooth glazed surface contrasted with the matte, rougher base, were sometimes used as luminaires-illuminators, and at other times the artist enhanced their contrast with paints and coloured glazes. The technique was probably derived from glass refining, whereby the smooth, often two-coloured layered surface was partially sandblasted or etched away to create a spectacular relief pattern.

Together with Schickl, Michael Mörtl also moved to Karlovy Vary. This Austrian from Carinthia, a graduate of the vocational school in Villach and subsequently the School of Applied Arts in Vienna, joined the ceramics school in Znojmo as a sculptor and professor of modelling after working with the Wiener Werkstätte art association. He continued in the same field in Karlovy Vary and concentrated mainly on designing porcelain sculptures. He combined porcelain with layered and sandblasted coloured glass in original and innovative ways. In the preparation of such designs, Michael Mörtl collaborated with Adolf Hegenbarth, who had previously been involved in glass refining. Mörtl commissioned the glass parts of the sculptures from the glassworks of the Jílek brothers in Kamenický Šenov.

Architect Adolf Hegenbarth joined the school in 1927 after a career as a glass designer for the Viennese firm J. & L. Lobmeyr. He graduated from the Vocational School of Glass in Kamenický Šenov, then from the School of Applied Arts in Vienna and taught at the school of glass in Kamenický Šenov. The school was awarded an honourable mention at the Paris Exhibition in 1925 for the pupils' works, which were also produced under his direction. Upon his arrival in Karlovy Vary, he completely changed his previous artistic orientation and began to devote himself fully to porcelain: sculpture and painting on porcelain. His artistic expression differed from the rest of the school's production, his works were strongly stylized and expressive; in painting, but especially in sculpture, where he also chose civilian and dynamic subjects, he was influenced by the sculptural work of Rudolf Belling. Hegenbarth's painted vases for the exhibition of contemporary culture in Brno featured abstract geometric decors created in the spirit of Suprematism. Other paintings on porcelain vases were also marked by Malevich's influence, although they were mainly figurative subjects. Hegenbarth's abstract figurations were projections of human beings full of dynamism captured in the continuity of movement. The artist was close to Futurism, to Futurist dynamism, according to whose doctrine the human being should be depicted through a compromise between reality and the idea of it. Hegenbarth's inclination towards futurism was in line with his nationalism and positive attitude towards fascism. This gifted artist was one of the few members of the professorial staff who enthusiastically welcomed the changes in 1938.

Jan Znoj was an artist who devoted himself exclusively to porcelain sculpture. His name does not appear on the list of the school's staff as he was sent here for a six-month internship as a professor without teaching duties by the Ministry of Education and National Enlightenment to prepare himself for his work in Karlovy Vary at the newly established ceramics school in Prague. As part of his stay at the Karlovy Vary school, he

visited the Leipzig fair and went to Slovakia to explore the roots of folk ceramics. During his stay in Karlovy Vary, Jan Znoj created a collection of sculptures that revealed his training in Helena Johnová's studio at the School of Applied Arts and his stays in Ferdyš Kostka's workshop in Stupava but which also demonstrated the influence of German porcelain sculpture produced in Selb. His animal sculptures and figurative scenes were reproduced by the school long after his departure.

In the same way as Znoj, the sculptor Jan Lichtág was also linked to the school. He was sent to the school by the ministry in 1925 and stayed there until 1928. Lichtág was a pupil of the Bechyně ceramics school and then studied at the Prague School of Arts and Crafts under professors Josef Drahoňovský and Jaroslav Horejc. In addition to his studies, he also had several foreign internships. At the State Porcelain Manufactory in Sèvres, he became acquainted with porcelain material and gained valuable experience that served for the rest of his artistic life. After participating in the International Exhibition in Paris in 1925, he was sent as a professor without teaching duties to the Vocational School for the Porcelain Industry in Karlovy Vary. There he found the facilities, excellent collaborators and technological conditions to work on a set of porcelain sculptures which was unique in Czechoslovakia at that time. At first, he concentrated on the female body; in the compositions "Summer Afternoon", "Amazon" and in his female nudes, the influence of Josef Drahoňovský and his inclination towards neoclassicism can still be seen along with decorativism. He was the first to devote himself to civilian themes at the vocational school, in which he relied on the experience mediated by the work of Otto Gutfreund, and at the same time, in the dynamic, expressive groups of football players or mermaids, there is a noticeable parallel with the work of the ceramist Willibald Russ (1887-1974), who settled near Karlovy Vary in the village of Krásno (Schönfeld). Similarly conceived groups were created for the Rosenthal porcelain factory in Selb by Rudolf Weidanz, whose expressive Maiden Dance from 1922 was inspired by Henri Matisse's painting Dance from 1910. Lichtág's collection was complemented by animal sculptures, some of which were included in his production by the porcelain factory in Ostrov nad Ohří. After leaving Karlovy Vary, he did not continue to work with porcelain, but continually returned to the themes he had developed there in other materials.

The sculptor Waldemar Fritsch (1909-1978) first apprenticed at the Victoria porcelain factory in Stará Role and then was a successful student at the Karlovy Vary vocational school of the porcelain industry. Under the guidance of Mörtl and Hegenbarth, he achieved the best results as a pupil. He independently designed sculptures and utilitarian shapes and participated in all school exhibitions and competitions. Already during his studies at the school for the porcelain industry, his small sculptures were included in the production programme of the Puls porcelain factory in Ostrov nad Ohří. After studying at the School of Applied Arts in Prague, he took up a position as a teacher at the ceramics school in Teplice in 1935. During his studies, he already had a scholarship at the Manufaktur Nymphenburg Porcelain Factory, where he acquired a relationship with the rococo sculptures of Franz Anton Bustelli, which was further strengthened by his encounter with the work of Paul Scheurich at the Berlin State Porcelain Factory. Gerhard Schliepstein's decorative sculptures for the Berlin porcelain factory and the Rosenthal company had some influence on Fritsch's work. Fritsch did not enter the school in Karlovy Vary until 1939, but his cooperation with the school and the local porcelain industry had been virtually continuous since his student days. However, not long after his arrival, in 1940, he was arrested by the Gestapo and imprisoned. After the war, as an anti-fascist he was not forced to leave the republic, but voluntarily left for Ansbach in 1946 together with his grandparents.

The work of all these artists was very distinctive and also very diverse. While the Czech artists were influenced by the work of their teachers from the School of Applied Arts in Prague, especially Jaroslav Horejc and Josef Drahoňovský, or Helena Johnová, the Austrian artists showed traces of their training in Vienna and their relationship to the artists of Wiener Werkstätte, Michael Powolny and Otto Prutscher. Local Sudeten artists such as Waldemar Fritsch, on the other hand, tended to be more inclined towards artists working with porcelain factories in Germany; in Nymphenburg, Berlin and especially Selb. The Sudeten-born sculptor Willibald Russ, a master of abbreviation who trained in Teplice and Vienna, also had a strong influence on the school's expression. His approach to working with ceramics was unusual in Bohemia; the

series of small sculptures in soft stoneware that he created in his workshop or the Vienna factory of George Karau had expressive, dynamizing tendencies. The work of Adolf Hegenbarth, who probably influenced other artists in his surroundings with his knowledge of glassmaking technology and who embarked on a unique path himself, is artistically quite original. It is clear from a survey of the smooth utilitarian shapes that were modelled at the school that his designs were proportionally perfect. A collection of vases conceived in this way was taken over by the porcelain factory in Březová in the 1930s.

In addition to professors and specialist teachers, the school had many other talented collaborators, workshop leaders, modellers, graphic artists and, above all, gifted students. Every year, in addition to their school duties, they were also individually involved in cooperation with the local industry, preparing graphic designs for decorative printing on porcelain, models for the production of utilitarian porcelain, professional articles for the magazine *Keramos* or advertising graphics for local manufacturers. The research institute also played an important role in the region, offering local porcelain and ceramics manufacturers the opportunity to have their raw materials chemically analysed and to learn about new technologies in the field.

The school, which was originally set up to help industry and to offer, in addition to educated staff, the opportunity to work with porcelain companies, had in many ways exceeded all hopes. The students' and professors' works were highly praised at all the art shows of vocational craft schools, the teachers maintained contacts with art centres throughout Europe and collaborated with several cultural institutions. The Karlovy Vary porcelain region thus gained a new centre of culture, an institution that inspired the local industry with new artistic trends and, last but not least, influenced the taste and aesthetic sense of its surroundings.

E. Historie školy v letech 1945-2022

Jiří Špís

Po ukončení II. světové války a následném nuceném vysídlení velké části německého obyvatelstva z oblasti tzv. Sudet, kde fungovala převážná většina porcelánek, byl jejich další provoz citelně zasažen nedostatkem zkušených pracovníků. Proto bylo prvním úkolem po osvobození vrátit škole, kde v posledním roce války probíhala válečná výroba filtrů do plynových masek, její původní účel - vzdělávání nyní českých keramických odborníků. Zároveň bylo nutné zajištění hmotného majetku školy pro československý stát a příprava prvního poválečného školního roku. Tím byl pověřen profesor odborné školy keramické v Praze Jaroslav Leder.

Vyučování přípravného kurzu bylo zahájeno 1. října 1945 s počtem 17 žáků a bylo zaměřeno na všeobecnou přípravu pro všechny provozy výroby porcelánu. Úspěšní žáci pak měli možnost pokračovat ve studiu na dvouleté odborné škole. Správcem Státní odborné školy pro průmysl porcelánový v Karlových Varech byl jmenován Miroslav Petruš. Vedl pětičlenný pedagogický sbor, v němž byli dočasně ponecháni někteří bývalí učitelé německé národnosti. Hlavním úkolem školy se stala úzká spolupráce s porcelánovým průmyslem. Tento první školní rok, tentokrát již v české škole, ukončilo 14 chlapců a 10 dívek.

Za značného zájmu uchazečů bylo v září 1946 zahájeno vyučování v dvouleté odborné škole pro průmysl porcelánový. Studium bylo zaměřeno na sádrování, vytváření, pálení a malbu na porcelán. Celkem v těchto oborech studovalo 59 žáků. Zároveň je opět otevřen i jednorozční přípravný kurz, který navštěvuje 16 studentů.

Na základě potřeby, aby se správy ústavu zúčastnilo jak ministerstvo školství, tak zástupci průmyslu bylo v říjnu 1946 ustanoveno kuratorium Státní odborné školy pro průmysl porcelánový v Karlových Varech, jehož funkci v padesátých letech převzal poradní sbor.

O vzrůstajícím významu školy svědčí návštěva prezidenta republiky Edvarda Beneše i ministra obchodu v květnu 1947. V tomto roce je zrušen jednorozční přípravný kurz a o dva roky později se studium prodlužuje na tříleté. Aby byli žáci s předstihem připravováni na rozvoj průmyslu a jeho mechanizaci, tvoří odborní pedagogičtí pracovníci, vedeni Milošem Fialou, novou koncepci školy.

Po únorovém puči zinscenovaném KSČ v roce 1948 Miroslav Petruš pro nesouhlas s radikální změnou společensko politické situace a postupnou destrukcí základů parlamentní demokracie na svoji funkci následně rezignuje.

Výrazné tvůrčí směřování školy přináší v roce 1949 zvolení sochaře Jiřího Kemra ředitelem školy. Přicházejí vyučovat, byť krátce, uznávaní umělci a keramici Jan Samec, st., Leopold Christ, Eduard Schickl, Jan Šafránek, Jan Simota, Ludmila Vojířová, Jan Lichtág, Leopold Velan, Břetislav Werner či přední karlovarský výtvarník František Boček. V letech 1948 až 1950 škola působí pod názvem Odborná škola pro průmysl porcelánový Karlovy Vary. Další změna názvu přichází v roce 1950 a až do roku 1953 škola nese název Vyšší průmyslová škola keramická Karlovy Vary. (foto č. 1 výstavní síň)

Studium se prodlužuje na čtyřleté, výrazně technicky zaměřené a zakončené maturitou, takže na školu se hlásí i absolventi tříletých škol z Bechyně, Prahy a Teplic.

V roce 1951 se stává ředitelem školy Vladimír Beránek. Na základě požadavků silikátového průmyslu dochází k další úpravě koncepce školy, neboť jsou poptáváni absolventi s technickým vzděláním na vyšší úrovni. Proto vzniká typ studia, které je v posledních dvou letech výrazně technicky zaměřené. Součástí maturitní zkoušky se stala obhajoba závěrečných odborných prací, jejichž témata byla zadávána ve spolupráci s průmyslem a souvisela s řešením aktuálních technicko-technologických problémů v konkrétních závodech. Vzestupnou tendenci úrovně obhajob zajišťovala účast odborníků z praxe i z vědecko-výzkumných ústavů v maturitních komisích.

Vzhledem k potřebám většího počtu technických pracovníků pro silikátový průmysl zavedla škola také večerní studium. „Průmyslovou školu keramickou“ navštěvovalo 110 žáků denního studia. Její název se opět mění v roce 1959 na Střední průmyslovou školu keramickou Karlovy Vary.

V reakci na podněty Ministerstva zahraničního obchodu i snahy keramického průmyslu produkovat umělecky hodnotné výrobky a lépe tak konkurovat na zahraničních trzích je v roce 1956 pro specializovanou výuku otevřen obor Výtvarné zpracování keramiky. Učitelem uměleckých předmětů tohoto oboru je sochař Ludvík Volf. Škola má již 140 žáků a 17 členů pedagogického sboru. Od následujícího školního roku zde začínají působit dva mladí pedagogové a později i výkonní umělci s řadou mezinárodních ocenění, kteří školu na další období povznesli na vysokou výtvarnou úroveň - Vlastimil Květenský a Miroslav Strnad.

Vlastimil Květenský je žákem Stanislava Ulmana na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze, kde ateliér Keramiky a porcelánu vedl Otto Eckert. Vedle pedagogického působení na keramické škole se záhy věnuje též vlastní umělecké činnosti. Zabývá se malbou a grafikou, ale brzy využívá nové materiály jako sádra a sochařskou hlínu, do které otiskuje tajuplné fragmenty věcí či dívčích tváří a vytváří tak spíše komornější fantaskně - poetické reliéfy, kdy některé odlévá z bronzu („Orfeus a Euridika“). Finálním materiálem pro jeho tvorbu se ale stává hrubý vysoce pálený šamot a postupně i jemnozrnější žáruvzdorná hmota, která lépe umožňuje širší škálu výrazových technik, jako modelování, rytí, vrásnění a vyškrabávání nebo naopak vyhlazení povrchu jako podkladu pro engobu a následnou malbu keramickými barvívky, akcent zlata či využití skleněné taveniny.

Prvními výraznými úspěchy jsou v roce 1966 zlatá medaile v mezinárodní keramické soutěži v italském Gualdo Tadino za plastiku „Komunikace“ a o rok později 1. cena tamtéž za plastiku „Člověk a svět práce“. Následná každoroční ocenění v evropských soutěžích nebo jeho pravidelná účast na zahraničních výstavách dotvrzují, že Květenský je umělecky nejvýraznější osobností v novodobé historii keramické školy.

V roce 1974 však ze školy odchází, aby se mohl zcela věnovat samostatné umělecké činnosti. Kromě drobnějších solitérních děl tvoří také rozměrné realizace pro veřejný prostor - plastiky, keramické stěny a mnohdy téměř monumentální reliéfy ve spojitosti s architekturou.

Charakteristickým znakem tvorby Vlastimila Květenského, „básníka keramiky“, je chvějivá romantičnost, poetičnost, až snovost; zřetelným principem pak neustálé hledání propojenosti mezi životem a uměním, mezi malbou a keramikou.

Jeho neobyčejně rozsáhlé dílo se uzavírá v roce 1985, kdy předčasně v 55 letech náhle skonal. (foto č. 2 - 5)

Zároveň s Květenským přichází i jeho přítel Miroslav Strnad, který absolvoval Akademii výtvarných umění u profesorů Jana Laudy a Karla Pokorného a následně Pedagogickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Plně se věnuje práci profesora výtvarných předmětů a dějin umění, aby se posléze stal respektovaným ředitelem školy. Také on se však věnuje vlastní umělecké tvorbě. Je osloven dosud nepoznanými materiály, s nimiž se zde setkává, třeba s profesí modeláře keramiky. Zprvu tvoří oceněný soubor klasického figurálního porcelánu, ale později tento ušlechtilý materiál využívá jako platformu pro umělecký experiment. Na své objekty nanáší kovové piliny, čímž po výpalu dosahuje brutálního kontrastu mezi hladkou čistou bělostnou plochou a železitou vyvrělinou. Za takto pojatou plastiku „Apoštol“, a tudíž techniku, získává v roce 1967 v mezinárodní soutěži v Gualdo Tadino Zlatou plaketu. S jeho tvorbou, která využívá i další materiály, se později setkáváme také ve veřejném prostoru. Je to například rozměrný betonový vlys ve stylu geometrické abstrakce na budově Domova mládeže v Karlových Varech, betonová opěrná zeď ve Žluticích, kovová fontána v Kadani nebo tradičně sochařsky pojatá bronzová plastika „Dívka s holubicí - Zvěstování“ v Chebu. Ve stylu informelu pak realizuje štukový reliéf a keramický talíř do interiéru přepravní kanceláře v Karlových Varech „Labyrint světa a ráj srdce“.

Ze zdravotních důvodů ze školy odchází v roce 1984, jeho tvorba tím ale není uzavřena. Na své zahradě v Pardubicích pak tvoří ve stylu land artu; zřejmě posledním dílem je instalace „Labyrint světa a ráj srdce s horou Kailás“. Jeho život se uzavírá v roce 2016 ve věku 85 let. (foto č.6 - 9)

V roce 1957 končí ve své funkci ředitel Beránek a jeho nástupcem je jmenován Václav Srb, který však ze zdravotních důvodů již v roce 1959 školu opouští. Prozatímním ředitelem se stává František Kučera. Z jeho podnětu jsou dva stávající obory rozšířeny o tepelně technický. Také zde začíná pod vedením uznávaného technologa Olega Guleviče pracovat pobočka České keramické a sklářské společnosti. V tomto období je založena tradice mezinárodních konferencí o porcelánu, jejíž odborné přednášky a semináře se konají jak v učebnách školy, tak v prostorách Grandhotelu Moskva (dříve Pupp), Národního domu a později i v lázeňském sanatoriu Thermal. Poprvé tato významná akce proběhla v červnu 1957 za velkého zájmu zahraniční i domácí odborné veřejnosti, neboť podobná konference se v evropském měřítku dosud nekonala.

Poradní sbor tvoří vedoucí pracovníci všech hlavních partnerů školy. Jedná se o zástupce ministerstev spotřebního průmyslu, zahraničního obchodu a stavebnictví spolu s řediteli nejdůležitějších keramických závodů, výzkumných ústavů, včetně ředitele keramické školy v Bechyni.

Škole, která měla 240 žáků denního studia a přibližně 500 frekventantů studia večerního, stávající budova kapacitně nepostačovala, a tak byla v roce 1961 otevřena nová přístavba podle návrhu architekta Františka Běleckého s moderně vybavenými učebnami, laboratořemi a sochařským ateliérem. Školní keramické dílny byly dovybaveny motorovými modelářskými kruhy. (obr. č. 9 B) Náklady na toto nové křídlo činily 6,4 milionů Kč. V této době zajišťovali praktickou výuku učitelé Karel Hájek (později zástupce ředitele školy), Karel Matějčík, Jiří Eliáš a Václav Horký.

V roce 1961 byl také jmenován ředitelem Vojtěch Jelínek, který rozšiřoval spolupráci s řadou zahraničních škol. Vzájemný kontakt měla škola s Ingenierschule für Keramik v Hermsdorfu a Fachschule für angewandte Kunst ve Schneebergu v tehdejší východní Německu a školou Technikum po sklo i keramika v Sofii. Skupina žáků a vyučujících navštěvovala i Lomonosovovu továrnu na porcelán v Leningradě. V polovině 60. let se pak uskutečnily vzájemné návštěvy karlovarské keramické školy a Odborné školy pro porcelán v „západoněmeckém“ Selbu. Koncem šedesátých let proběhly na delší dobu poslední výjezdy studentů a učitelů školy do zahraničí. Navštívili bulharské Popovo a Technikum pro fina i bitova keramika v Trojanu.

Úspěšně se rozvíjející obor Výtvarné zpracování keramiky pořádá řadu výstav, kde prezentuje nejen řemeslnou, ale hlavně vysokou výtvarnou úroveň žakovských prací. Na mezinárodní výstavě „Messe der Meister von Morgen“ v Lipsku získala kolekce těchto prací v roce 1960 a 1961 dvakrát stříbrnou medaili. V Karlových Varech škola představila veřejnosti svoji tvorbu ve výstavní síni Krásné královny i v Galerii umění v Karlových Varech. Úspěšná byla i účast na pražské Mezinárodní výstavě současné keramiky a výstavě „Mladí v průmyslovém výtvarnictví“ v Uměleckoprůmyslovém muzeu v Praze. Značný ohlas pak měla společná bilanční výstava žáků a absolventů v Galerii umění v Karlových Varech v roce 1967.

K úspěšnému fungování školy patřila úzká spolupráce s keramickými závody. V období určité prosperity porcelánového průmyslu dané zaměřením na neuspokojený trh hlavně v okolních zemích, tzv. východního bloku, bylo v provozu 17 porcelánek sdružených v národním podniku Karlovarský porcelán. Nebyly to výrobní závody pouze v okolí Karlových Varů a škola tedy bezproblémově umísťovala žáky na závěrečné ročníkové praxe, brigády a podobné aktivity i mimo region.

K dalším změnám ve struktuře vzdělávání dochází ve školním roce 1968/69. Byl vytvořen jediný společný technický obor Technologie keramiky se specializací od 3. ročníku na Tepelně technické zpracování keramiky. Také v oboru Výtvarné zpracování keramiky se nadále prohlubuje i technické vzdělání a zavádí dvojí studijní zaměření - Modelářství užitkového a dekorativního porcelánu a Zdobení porcelánu. (foto č. 10 maturita 1969)

V letech 1966 až 1970 dochází ke generální opravě staré části budovy s doplněním nejmodernějšího inventáře. Je zavedeno „vedlejší hospodářství“, do kterého se zapojují učitelé i žáci školy malosériovou výrobou speciální keramiky. Jedná se o chromatografické žláby, irigační ústenky, parní hrdla do destilačních kolon, destičky pro fotokeramiku, sádrové formy či drobné porcelánové figurky. Již v prvním roce dosahuje výtěžek částky 1800000 Kč; tato částka pak slouží jako dotace pro potřeby školy.

V roce 1969, po odvolání ředitele Jelínka, se ujímá funkce zastupujícího ředitele člen Krajského výboru Vědeckotechnické společnosti a ústředního výboru České silikátové společnosti v Praze Josef Mikulecký. Ve funkci ho v roce 1970 střídá Miroslav Strnad a Mikulecký se stává zástupcem ředitele školy.

V letech 1966 - 68 škola reflektuje počínající a slibně se rozvíjející politické změny, tzv. Pražského jara, i celkové až euforické uvolnění ve společnosti. Školní atmosféra je silně ovlivněna aktivitami studentů pražských vysokých škol. Zažívá velmi úspěšnou etapu, kdy se veřejně prezentuje řadou i mezinárodních výstav prací žáků výtvarného oboru. Studenti se zájmem navštěvují večerní promítání série francouzských filmů o umění v karlovarské galerii. Všudypřítomná jarní vůně poněkud naivně očekávané občanské svobody se ve školních chodbách mísí s vanilkovou vůní holandského tabáku Amphora z dýmky jinak obávaného profesora tepelné techniky. V červnu ještě stihly některé třídy vycestovat na zahraniční praxe a poznávací zájezdy, aby po návratu z prázdnin sledovaly postupné mizení svobody i vanilkové vůně. I jiní učitelé však raději volili po nečekané tragické srpnové okupaci republiky vojsky Varšavské smlouvy odchod do emigrace.

I v této tíživé společenské atmosféře však škola nadále odpovědně plní svou vzdělávací funkci. Iniciativou ředitele Miroslava Strnada, avšak na pouhé dva školní roky, je zaveden ve výtvarném oboru v roce 1969 pátý nástavbový ročník. Vybraní žáci, vedle dalšího odborného studia, realizují své návrhy ročníkových i závěrečných prací přímo na určených závodech pod vedením zkušených modelářů a výtvarníků. (foto č. 11 + 12 soupravy)

V této době přichází na školu jako externí učitel Jaroslav Ježek, hlavní výtvarník Karlovarského porcelánu. Působí zde v letech 1970 - 1972 a později též v roce 1988 a 1990.

Jaroslav Ježek vystudoval Pedagogickou fakultu UK v Praze. Jeho profesory byli i Karel Lidický či Cyril Bouda, což se zákonitě projevilo na následné profesní dráze Ježka - výtvarníka. V roce 1949, díky školní odborné praxi v jedné z porcelánek, objevuje materiál, který nejlépe vyhovuje jeho výtvarnému nadání, vnitřní ukázněnosti i řemeslné preciznosti, což dokázal tak inovativním způsobem uplatnit ve své dlouholeté práci předního českého designéra porcelánu. Bezpochyby přínosným bylo jeho setkání s Karlem Havlíčkem, doktorem práv s neobyčejným výtvarným nadáním, který zde, v klášterecké porcelánce, pracoval po roce 1949 v dělnickém povolání. Jako jeho mentor přivedl Jaroslava Ježka k okouzlení kresbou, jakožto výchozímu základu pro jeho pozdější celoživotní návrhářskou tvorbu. Té se začíná plně věnovat v nově založeném Vývojovém závodě Karlovarského porcelánu v Lesově. Zde, ve spolupráci se špičkovými modeláři, vznikají výrobky, které následně byly oceněny na Světové výstavě EXPO 58 v Bruselu. Velkou cenu zde získal soubor drobných plastik Klisnička a Hřebečkové a Zlatou medaili pak progresivně pojatá souprava Elka. Dalšími úspěchy Ježkovy tvorby byly Zlaté medaile na Mezinárodní výstavě keramiky AIC v Praze v roce 1962, které získal za figurální porcelán a užitkové porcelánové soubory.

V dalších letech je Jaroslav Ježek jako vedoucí výtvarník autorem 39 porcelánových souprav, vyráběných v ostatních závodech tehdejšího národního podniku Karlovarský porcelán. Významnou část výrobního programu porcelánky v Duchcově pak tvoří celá řada Ježkem nově navržených plastik. V roce 1988 z Vývojového závodu Lesov odchází a ukončuje tak mimořádně úspěšnou tvůrčí dráhu předního českého designéra. Až do své smrti v roce 2002 se však dále aktivně věnuje umělecké tvorbě. (foto č. 13 - 15)

Po Světové výstavě v 1958 se jednotící styl 50. - 60. let, spočívající v asymetrické kompozici tvarů i dekorů, nové plošné pastelové barevnosti v kontrastu s linií a určité lehkosti obecně nazývaný „Brusel“ logicky uplatňuje i v tvorbě žáků keramické školy. Toto období lze označit jako na dlouhou dobu poslední významný kontakt se západní evropskou kulturou. (foto č. 16)

Počátkem sedmdesátých let začíná neblahé „normalizační“ období, které veškeré aktivity směrem na „Západ“ rázně ukončuje a nahrazuje je mnohdy formální, leč vynucenou a ze strany závodní organizace KSČ pečlivě sledovanou angažovaností zaměstnanců i studentů v organizacích typu Revolučního odborového hnutí, Socialistického svazu mládeže, Svazu československo-sovětského přátelství apod. Povinně byly navštěvovány veřejné schůze KSČ či ideově-politická školení učitelů. Výrazné politické čistky typické pro toto období se však škole, bohudík, vyhnuly.

Jako významný počín uspořádala škola v roce 1971 Mezinárodní sympozium keramiky zaměřené na zdejší specifický materiál-porcelán. Bohužel další a poslední bylo uskutečněno až v roce 1988. (foto č. 17) Jsou spíše organizovány společensko-politické žákovské soutěže ve všech oborech vzdělávání, sportovní turnaje, olympiády, lyžařské výcvikové zájezdy, branná cvičení a kurzy (foto č. 17 B). Návěstí na V. spartakiádu v roce 1980 se zúčastnilo 36 dorostenců školy, kteří se úspěšně kvalifikovali na celostátní vystoupení na Strahově. (foto č. 18) Vyžadovány byly i letní aktivity mládeže za účasti pedagogů. Na podzim žáci pravidelně odjížděli na souvislé třítydenní zemědělské brigády zaměřené na sklizeň chmele a brambor. (foto č. 19 + 20) Výrazem uznání za celkovou politicko-pedagogickou práci školy jí bylo ke stému výročí založení v roce 1972 uděleno státní vyznamenání Za zásluhy o výstavbu. Škola však též mění svého ředitele a po sochaři Miroslavu Strnadovi ji od tohoto roku vede opět Josef Mikulecký. Výtvarné předměty - Kresbu a navrhování vyučuje sochařka Karolína Šimčíková a Miloš Hana, který se do školy vrací následně i v letech 1986-1988. Avšak i tato doba se logicky a vynuceně odráží ve výtvarných počinech žáků, kdy na dekorativních talířích, vázách či objektech často zaměřených na významná výročí KSČ a SSSR je nepominutelným leitmotivem rudá hvězda a jiné nezbytné atributy tohoto období „budování komunismu“. (foto č. 21)

Nově zavedené stavební obory postupně počtem žáků převažují nad původními keramickými - Výtvarným zpracováním keramiky a porcelánu a Technologií keramiky. Školní budova této expanzi nepostačuje a postupně se rozrůstá o další přístavby, na jejichž budování se v rámci praxí podílejí i sami studenti stavebních oborů. V roce 1976 přichází z praxe učitel modelářství, vytváření porcelánu a speciální technologie Jiří Špis, absolvent keramické školy z roku 1969, a o rok později Jaroslav Vlasák, jako vyučující výtvarných předmětů, matematiky a dějin výtvarné kultury. (foto č. 22 + 50) Umělecké předměty od roku 1978 pak přerušovaně do roku 2002 vyučuje též bývalý absolvent školy, akademický sochař Pavel Knapěk.

Po studiu na Státní keramické škole v Karlových Varech je Pavel Knapěk přijat na Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze do ateliéru Otto Eckerta, kterou absolvoval v roce 1977. Ve své tvorbě se zabývá převážně nejnáročnějším keramickým materiálem - porcelánem. Kromě užitekových nádob a souprav vytváří pro něj charakteristické, mnohdy velkoplošné nízké reliéfy, ve kterých se zabývá hledáním tvarů, hrou světla a stínu či geometrií motivů s povrchem místy připomínajícím rafinovaně tvarovaný či pomačkaný papír. Musí však zde složitě řešit také čistě technické problémy, neboť tyto artefakty jsou na samé hraně technologických možností křehké porcelánové hmoty. Neglazované plochy někdy následně doplňuje jemnou kresbou tužkou vedoucí k zvýraznění chtěných kontrastů.

V roce 1989 získal druhou hlavní cenu na 2. Mezinárodním trienále porcelánu ve švýcarském Nyonu a čestné uznání na Světové výstavě keramiky Mino 89 v Japonsku. Opět oceněn byl v roce 1998 na 5. Mezinárodním trienále porcelánu v Nyonu cenou Pro Novioduno a v roce 2004 získal Gold Prize v 1. Evropské keramické soutěži v Athénách. V roce přijal účast na 5. Mezinárodním konvicovém sympoziu ve Studiu Thun v Lesově. Kromě četných samostatných i společných výstav jsou jeho díla zastoupena v uměleckých sbírkách většiny zemí Evropy, ale i v USA a Japonsku.

Od roku 1994 je členem AIC (Academie internationale de la céramique).

V letech 2003-2011 vedl Ateliér keramiky na VŠUP v Praze. V současné době se věnuje ateliérové tvorbě. (foto č. 23-25)

Dalším oborem, kterým se nabídka vzdělávání v roce 1984 rozšířila, byla Analytická chemie a Chemická technologie. Naopak upadá zájem o večerní formu studia při zaměstnání, které se postupně změnilo na externí. Ukončen byl i obor Žárovzdorné hmoty vyučovaný v letech 1980-1984.

Na podzim roku 1989 nemohou žáci i učitelé nevnímat signály blížících se převratných událostí. Koncem listopadu probíhá ve škole studentská stávka na podporu požadavků vysokoškoláků na celkové změny ve společnosti. Následně vytvořené školní Občanské fórum se plně staví za požadavky stávkujících studentů a organizuje účast školy v generální stávce dne 27. listopadu 1989. Koncem roku také zaniká činnost ZO KSČ i ostatních organizací, a škola se tak stává po čtyřiceti letech znovu apolitickou, čistě vzdělávací institucí.

Na základě konkurzu nastupuje od 1. 9. 1990 na místo ředitele školy dlouholetý učitel technických předmětů Kamil Bursík. Do školy se jako vyučující postupně vracejí bývalí žáci. V tomto roce začíná vyučovat odborné modelování a design keramiky sochař Jiří Jindříšek, který zde působí do své tragické smrti v roce 2007. Pedagogický sbor je v roce 1992 posílen o dva přední karlovarské výtvarníky Jana Samce ml., absolventa keramické školy v Bechyni, a grafika a malíře Václava Balšána, který zde setrvává do roku 2011. Od roku 1994 výtvarné předměty a dějiny umění vyučuje Miloš Bárta. Jako učitelé dílenských předmětů přicházejí v roce 1994 do školy též její bývalí studenti Jitka Kalabisová a Michal Beneda. (foto č. 26).

Na rozvoj technologií v oblasti využití počítačové techniky škola v roce 1995 reaguje otevřením nového oboru výtvarného zaměření s názvem Propagační výtvarnictví - propagační grafika. O správnosti tohoto kroku svědčí značný zájem uchazečů a s tím související vysoká úroveň absolventů tohoto oboru, z nichž značná část následně pokračuje ve studiích na vysokých uměleckých školách.

V uvolněné společenské atmosféře se škola, hlavně prostřednictvím výtvarného oboru, začíná opět výrazně veřejně prezentovat. Již v roce 1991 byla v hotelu Thermal uspořádána rozsáhlá výstava „Absolventi keramické školy v Karlových Varech“ s účastí českých výtvarníků i předválečných absolventů německé národnosti. Studenti dosahují v soutěžích nadregionálního významu řady ocenění. V roce 1999 v soutěži For Glass Ceramics Praha získává soubor porcelánových objektů cenu Grand Prix Junior, čestné uznání pak plastika „Flétnistka“ a porcelánová souprava „Elle“. Následující rok je oceněn čestným uznáním soubor plastik „Sněm“.

Dále se navazují styky s bývalými žáky, ale i absolventy žijícími dlouhodobě v Německu. V roce 1997 vznikají kontakty s keramickou školou v Höhr Grenzhauzenu a následné výměnné pobyty žáků i vyučujících. Pořádají se výstavy žákovských prací v Karlových Varech, Praze, Kladně, Sokolově, Klášterci nad Ohří, Lokti. Po období určité rivality se obnovuje spolupráce se Střední průmyslovou školou keramickou v Bechyni, mimo jiné i formou oblíbených výměnných odborných závěrečných prací. (foto č. 27 + 28) Škola postupně prochází rozsáhlými opravami, výměnou inventáře a vnitřního zařízení. Odborné učebny se začínají vybavovat výpočetní technikou. Rekonstrukcí prochází plynová pec, která je v provozu od roku 1981, a instalují se nové pece elektrické. Další přístavbou žáci získávají i odborné učebny a ateliéry. Studenti výtvarných oborů se účastní poznávacích zájezdů do Itálie a Francie. V tomto období má škola ve všech studijních oborech zapsáno přes 500 žáků.

V roce 1999 se zástupce ředitele Karel Hájek účastní jednání zástupců evropských středních a vysokých škol ve finském Kuopiu a portugalském Caldas da Reinha. Na základě těchto setkání je v roce 2000 škola Národní agenturou vybrána k účasti na tříletém Evropském vzdělávacím programu Sokrates - Comenius 1 s názvem Ceramic network of Europe. Do tohoto mezinárodního projektu jsou zapojeny i partnerské školy z Německa, Francie, Portugalska a Polska. Odborní učitelé se zde účastní řady seminářů, na kterých prezentují specializace svých škol. Jednání vedou na pořádající škole v německém Höhr Grenzhauzenu, francouzské škole v Dijonu a Centru keramiky v portugalském Caldas da Reinha. Navštěvují též regionální keramické závody a provozovny a seznamují se s typickými produkcemi daných oblastí. Městské galerie v sídlech zúčastněných škol pořádají výstavy žákovských prací. Projekt byl úspěšně dokončen a naše škola byla v rámci České republiky oceněna za jeho nejlepší zpracování Evropskou cenou kvality - E Quality 2004.

V této době se však začíná plně projevat nepříznivý demografický vývoj ve společnosti, projevující se silným poklesem počtu příslušníků mladé generace. Školám se snižují stavy přijímaných žáků, což sebou přináší vážné ekonomické problémy. Zřizovatel keramické školy reaguje na tuto skutečnost plánem tzv. optimalizace. Místo vyřazených stavebních oborů přesouvá, přes všeobecný nesouhlas, do školy Střední odborné učiliště keramické a sklářské ze Staré Role. Vzhledem k této skutečnosti ředitel školy Bursík rezignuje na svoji funkci.

Na uvolněné místo je na základě konkurzního řízení od školního roku 2006/2007 jmenován dosavadní ředitel keramického učiliště ve Staré Roli Jiří Rezek. Dochází k plánovanému přestěhování keramického a sklářského učiliště do objektu školy včetně potřebného technologického vybavení a malé plynové pece. Mohla tak být postupně odstavena vozokomorová plynová pec z osmdesátých let, která svojí nadbytečnou kapacitou a

technickými potížemi přestala být využívána. Učiliště zde následně připravuje budoucí keramiky ve dvou a tříletých oborech Keramická výroba, Malíř keramiky, Keramik a modelář. Jako jediný u nás vyučuje obor Ruční malba porcelánu. Vedoucím odborného výcviku je Vít Čmolík, dílenskými vyučujícími Alena Švejková, Danuše Široká, Eva Morávková a později Radka Vaňourková. Praktická výuka učňů probíhá jak v objektu školy, tak přímo v porcelánkách. (foto č. 29)

Současně s touto změnou, v souvislosti se zavedením dalších oborů zaměřených na sklářství, se od září 2007 mění název na Střední průmyslovou školu keramickou a sklářskou Karlovy Vary. Ve škole jsou zahájeny sanace zdiva a opravy suterénních prostorů i dílen ve staré části budovy a je vyprojektována moderní výdejna obědů s prodejem drobného občerstvení. Zřízena je nová odborná grafická učebna a začíná se vybavovat fotoateliér pro studijní obor Užitá fotografie a média (nově otevřený od školního roku 2008/2009).

O rok dříve se jako učitel výtvarných předmětů do školy vrací bývalý absolvent, sochař Jiří Kožíšek, aby zde působil do roku 2020.

K významným osobnostem současného porcelánového designu patří i Jiří Kožíšek. Po absolvování Střední průmyslové školy keramické v Karlových Varech v roce 1976 a následném studiu na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze u profesora Otto Eckerta působí od roku 1987 do roku 1994 jako vedoucí výtvarník ve Vývojovém závodě Lesov. Je autorem téměř dvou desítek porcelánových kávových a jídelních souprav, které jsou úspěšně zavedeny do průmyslové výroby. Jedná se například o soupravy Lisette, Flora, Annette, Avignon, Golf, či hotelový porcelán Lago. V roce 1990 získává ocenění „Nejlepší výrobek Ministerstva průmyslu“, v dalších letech Cenu Silicium Bohemica Praha a v roce 2000 Zlatý krystal Silicium Bohemica Praha.

Poté se plně věnuje ateliérové tvorbě, kde se díky své všestrannosti zabývá malbou, figurální plastikou, sochařsky pojatými porcelánovými objekty či lampami. Využívá zde transparence porcelánové hmoty, kontrastu barev i materiálů. Rafinovaně propojuje různé materiály jako sklo, porcelán či dřevo. Je experimentátorem, zkouší různé keramické hmoty i techniky. V jeho plastikách či objektech je mnohdy přítomen tu sarkastický humor, tu nadsázka a mnohdy až karikatura. Naprosto vždy je však přítomna nezpochybnitelná umělecká a řemeslná profesionalita. (foto č. 30-32)

Od roku 2007 dosud zde vyučuje také výtvarník Viktor Chalepa.

Viktor Chalepa po maturitě na Střední průmyslové škole keramické v Karlových Varech pokračuje ve studiu na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze v ateliéru profesora Václava Šeráka a poté Pavla Knapka. Za své studentské práce získává v roce 2004 třetí místo v soutěži Figurama a Zvláštní cenu jury v soutěži Studentský design. V roce 2007 obdržel Národní cenu za studentský design. Zároveň spolupracuje s porcelánkou G-Benedikt v Karlových Varech jako návrhář dekorů.

Po ukončení vysokoškolského studia působí jako výtvarník ve společnosti Thun 1794 a.s. v Nové Roli a následně je povolán jako učitel designu do keramické školy v Karlových Varech. Krátce vyučuje i na Základní umělecké škole v Ostrově a jako odborný asistent v ateliéru keramiky Ústavu umění a designu Západočeské univerzity v Plzni.

Jako aktivní výtvarník se kromě pedagogické činnosti zabývá nejen vlastní tvorbou v oblasti užitého porcelánu, ale i návrhy cen nebo architektonických prvků do veřejného prostoru. Jeho práce jsou prezentovány na řadě samostatných i společných výstav v Čechách i v zahraničí a zastoupeny ve sbírkách Uměleckoprůmyslového muzea v Praze a Europäisches Industriemuseum für Porzellan, Porzellanikon Selb. (foto č. 33-35)

Dalším z řady bývalých absolventů, kteří začínají na škole učit, je Lenka Malíská. Oba její rodiče, kteří zde vystudovali výtvarný obor, jsou taktéž nadále spjati se školou - Anna Malíská zde v devadesátých letech působila jako učitelka praktického předmětu Dekorování a Miroslav Malíský, který pracoval jako dlouholetý vedoucí modelář Vývojového závodu Lesov a po mnoho let působil jako odborný konzultant maturitních prací.

Lenka Sárová Malíská po maturitě na karlovarské keramické škole studovala v letech 2001-2007 na Fakultě umění a designu UJEP v Ústí nad Labem. Její školní práce byly oceněny jako Vynikající studentský design. Získala například Cenu děkana za nejlepší diplomovou práci, 3. místo na veletrhu Mobitex 2007, Junge Kunst 2008 v německém Passau a 2. místo v soutěži Twenties v Belgickém Bruselu. Svoji tvorbu, ať malířskou, či keramickou prezentuje na řadě samostatných i společných výstav u nás i v zahraničí. Již v době studií na univerzitě začínala v roce 2004 vyučovat dekorování a navrhování dekorů na keramické škole v Karlových Varech a setrvala zde do roku 2017. Ve škole vedla řadu odborných seminářů a workshopů pro keramiky s tematikou malby na porcelán.

V současné době se ve svém studiu věnuje ateliérové tvorbě v oblasti designu porcelánu, ale i volné malbě. Pravidelně se účastní mezinárodních sympozií a stáží. Její práce jsou součástí sbírek jak soukromých, ale umístěny jsou i ve sbírkách českých a evropských měst ve Švédsku, Španělsku či Makedonii. Jako designérka spolupracuje se společností Thun 1794 a.s. (foto č. 36-38)

Vlivem celosvětové finanční krize v roce 2008 dochází ke značnému útlumu výroby v regionálních keramických závodech, přičemž některé tradiční porcelánky zcela zanikají. To se logicky projevuje dramatickým snižováním počtu žáků v keramických oborech, které se tak ocitají na samé hranici své existence. Celková naplněnost školy se postupně snižuje na 260 žáků a nastává mezní situace, kdy je diskutováno další fungování keramické školy jako takové. Očekávané ekonomické změny tak sloučení dvou školských zařízení nepřineslo a v roce 2010 ředitel Rezek ze své funkce odstoupje.

Následných deset let znamenalo další výzvy, úspěchy i doslova osudové události. Ani v této poslední dekádě, během mimořádně složitého období, a později i ve stísněných provizorních podmínkách však žáci a učitelé všech oborů nepolevují ve svých aktivitách a udržují tak nadále vysoký standard školy.

Po konkurzním řízení se od 1. 9. 2011 vedení školy ujímá Markéta Šlechtová. V rámci konsolidace školy se přijímají odpovídající ekonomická opatření. Přesto se učebny postupně vybavují novým nábytkem, instalují se interaktivní tabule a provádí napojení počítačů do všech kabinetů a tříd. Jsou zřizovány další výtvarné ateliéry a jazykové učebny a zahájen provoz výdejny obědů. Systém pedagogické dokumentace je plně převeden na elektronickou verzi přístupnou žákům i rodičům. Následně procházejí úplnou rekonstrukcí žákovské šatny. V tomto období postupně probíhají i personální změny v učitelském sboru a do školy přicházejí noví pedagogové.

Ředitelka školy též zahajuje jednání s vedením všech keramických závodů. Na základě jejich připomínek a požadavků je struktura oboru Výtvarné zpracování keramiky a porcelánu přepracována a pod názvem Design porcelánu a keramiky nabízí uměleckořemeslné vzdělání s akcentem na tvarování porcelánu. (obr. 38 B+C+D) Tato změna oboru prospěla, o čemž svědčí jeho úplná naplněnost pro následující školní roky.

Tradičně velkému zájmu uchazečů se nadále těší zbývající dva výtvarné obory Grafický design a Užitá fotografie a média. Na základě spolupráce všech výtvarných tříd vznikají díla, kterými se škola průběžně prezentuje před širokou veřejností. Úspěšná byla například sada lázeňských pohárků, kolekce cen pro literární soutěž Krajské knihovny v Karlových Varech (foto č. 39) nebo expozice na mezinárodní přehlídce novinek z oblasti designu Designblok v Praze. Škola byla též vybrána jako reprezentant Karlovarského kraje do celonárodního projektu Čtrnáct klenotů v srdci Evropy. Žáci se spolupodíleli na návrhu a realizaci velké reprezentativní róby ve stylu Haute couture, představující zdejší porcelánovou tradici. Příznivý ohlas měly i porcelánové medaile pro mistrovství Evropy v twirlingu a mistrovství ČR v ploutvovém plavání, které byly realizovány také díky spolupráci keramiků a grafiků. V ateliéru grafického oboru vznikla i nová výrobní značka školy používaná od roku 2011. (foto č. 40) Problémy s obsazeností oboru Technologie keramiky (později Technologie silikátů) však přetrvávají a poslední maturitní ročník ukončuje studium ve školním roce 2010/2011. Tato skutečnost však není v souladu s dlouhodobými prognózami výrobců v keramickém, sklářském a těžebně - úpravářenském průmyslu minerálů, ve kterých je předpokládána budoucí potřeba zaměstnanců s vysokou odbornou kvalifikací a novými kompetencemi. Škola tedy ve spolupráci se Silikátovým svazem, Asociací výrobců žaromateriálů, Cihlářského svazu Čech a Moravy a Asociací sklářského a

keramického průmyslu ČR pracuje na uzavření sektorové dohody, která by měla nepříznivý stav změnit. Jak se později ukázalo, ani tento krok však nevedl k očekávanému zvýšení zájmu o technologický obor.

Ve školním roce 2011/2012 navštěvuje školu 297 žáků v oborech Design keramiky a porcelánu, Grafický design, Užité fotografie a média, Aplikovaná chemie, Ekologie životního prostředí a Keramická a sklářská výroba. Vzhledem k tomu, že kapacita školy v současné době činí 340 žáků, pohybuje se naplněnost školy na hranici 90 %. Přesto je výhledově uvažováno o otevření oboru Oděvní design, což se uskutečnilo školním rokem 2013/2014.

Jako vyučující uměleckých předmětů a dějin výtvarné kultury je přijat další z bývalých absolventů výtvarného oboru keramické školy, Marek Wohlráb. Počet vyučujících se ustálil na čísle 42; nepedagogických pracovníků má škola patnáct.

V rámci regionálních dnů na světové výstavě EXPO 2015 v Miláně se prezentoval i Karlovarský kraj. Součástí jeho expozice byla unikátní kolekce porcelánových lázeňských pohárků, kterou vytvořili žáci výtvarného keramického oboru. (foto č. 41) Tyto práce byly vybrány, aby reprezentovaly Karlovarský kraj spolu s díly profesionálních umělců.

Významných úspěchů dosáhla škola též v programu Erasmus+. V období let 2015 až 2021 získala 12 projektů, do kterých se v rámci workshopů, stáží a školení zapojilo téměř 90 žáků a 53 vyučujících.

Umělecké projekty byly zaměřeny na keramiku, oděvy, grafiku a fotografii. V projektu „Art and design“ byly partnery školy v Turecku, Portugalsku a Makedonii. Do „první stáže v zahraničí“ vyjelo na dvou až třítydenní pobyty celkem 19 žáků do Keramického lycea ve francouzském Lonchamp a portugalské školy Artística de Soares dos Reis. Keramický projekt „Potter Raiting“ zaměřený na vyučující měl za partnery řemeslníky ze Slovenska, Turecka, Kypru a Polska.

Keramický obor pak v rámci projektu „Diversity of Ceramics“ uspořádal v roce 2016 workshop na téma podglazurové dekorace porcelánu, kterého se zúčastnili žáci společně s kolegy ze stejně zaměřené školy v Portugalsku. V dalším školním roce následovala návštěva studentů a učitelů ze spřátelené školy v Dijonu. Následný dvouletý projekt se týkal spolupráce s keramickými školami ve Francii, Portugalsku a Lotyšsku, kam poté recipročně odjeli zdejší žáci. Poté pak naši keramici dvakrát hostili pedagogy a žáky těchto škol, kteří zde pracovali na svých návrzích a realizacích porcelánových lázeňských pohárků. Projektu se zúčastnilo celkem 30 žáků a učitelů keramických oborů. (foto č. 42)

Projekty jsou tak i příležitostí reprezentovat naši školu a podílet se aktivně na zvyšování její prestiže. Vedle rozvoje komunikace v anglickém jazyce je neméně významným přínosem poznávání jiných kultur a tradic, setkání a navázání osobních vztahů a přátelství.

V roce 2016 se škole poprvé dostalo významného ocenění ze strany firem Karlovarského kraje „Škola doporučená zaměstnavateli“. Tohoto ocenění dosáhla škola i o dva roky později a poté též v roce 2021, kdy se v tomto hlasování umístila dokonce na prvním místě.

Na propagaci oboru i porcelánu, jakožto exkluzivního výtvarného materiálu, byla v roce 2019 též zaměřena výstava „Cesta SUPŠ“ v karlovarské galerii Supermarket WC. (foto č. 43 + 44) Keramici se každoročně účastní i celostátní prestižní soutěže Studentský design; v kategorii Sklo, keramika, porcelán získala žákyně maturitního ročníku druhé místo za futuristicky pojatou porcelánovou mísu na ovoce. (foto č. 45)

Ve školním roce 2019/2020 se také opět mění logo a název školy na Střední uměleckoprůmyslovou školu keramickou a sklářskou Karlovy Vary, příspěvková organizace. (foto č. 46)

Ke zdárnému chodu keramického oboru nadále významně přispívají též sociální partneři. V devadesátých letech minulého století vlivem technické zaostalosti, ztráty konkurenceschopnosti a zasyčení trhu levným asijským zbožím došlo k postupnému uzavírání řady zprivatizovaných porcelánek. V současné době tedy fungují pouze „Český porcelán a.s. Dubí, „G. Benedikt Group“ Dvory,“ Rudolf Kämpf 1907“ Loučky a „Thun 1794 a.s.“, která sdružuje závody Nová Role, Klášterec a Concordia Lesov. Společnost Thun keramikům poskytuje bílý střepec pro závěrečné a maturitní práce, umožňuje realizaci dekorů ve svém závodě Sítotisk a

zásobuje školní dílny keramickými hmotami, jejichž výroba byla v souvislosti s uzavřením školní přípravný znemožněna. Žáci zde také absolvují souvislé ročníkové praxe nebo odborný učňovský výcvik.

Značným přínosem je i spolupráce se Silikátovým svazem, Fakultou umění a designu Univerzity J. E. Purkyně v Ústí nad Labem a Fakultou designu a umění Ladislava Sutnara při Západočeské univerzitě v Plzni.

Osudovým se pro školu nečekaně stal rok 2017. V dubnu se v nosné konstrukci stropu modelářské dílny objevily praskliny. Povoláný statik nařídil bezodkladné uzavření staré budovy pro žáky i zaměstnance. Celá stavba byla následně zajištěna systémem kovových podpěr. (foto č. 47) Následovalo postupné vyklizení všech prostor. Výuka i administrativa se nouzově přestěhovaly do tzv. nové budovy, což si vyžádalo okamžité stavební a technologické úpravy, včetně přemístění části technického vybavení dílenských provozů a laboratoří. Pro keramický obor to znamenalo velmi citelný zásah do normálního způsobu praktického vyučování, neboť jen velmi malou část tohoto vybavení bylo možné umístit do provizorních stíněných prostor. Provoz původní přípravný hmot zůstal v uzavřeném traktu a byl tak zcela znemožněn. Plynová pec na výpal porcelánu umístěná v přístavbě objektu původní školní kulaté pece mohla být však naštěstí nadále provozována.

Po opakovaných revizích a sondážích provedených několika výzkumnými a zkušebními ústavy bylo na základě odebraných vzorků betonového zdiva vydáno rozhodnutí o stavebně technické nezpůsobilosti stavby. Vzhledem ke stejným použitým materiálům byla vyklizena i přilehlá obytná budova. A tak, po 92 letech fungování, existence těchto dvou historických staveb de facto skončila.

Tato událost byla natolik nečekaná, že si vyžádala řadu měsíců postupného hledání dalšího řešení. Do osudu budov v létě roku 2018 zásadním způsobem zasáhlo Ministerstvo kultury sejmutím památkové ochrany, která byla v platnosti od roku 2007. Tím byla otevřena uvažovaná možnost úplné demolice, což se však setkalo se všeobecným nesouhlasem odborné i laické veřejnosti.

Počátkem roku 2019 zveřejnil zřizovatel školy tři varianty dalšího postupu - demolice starých částí a rekonstrukce vedlejší budovy, rekonstrukce obou budov nebo výstavba nové školy v areálu Krajského úřadu v Karlových Varech. Odhadované rozpočty nákladů se pohybovaly mezi 337 milióny a 452 milióny korun s časovým obdobím výstavby od 45 do 54 měsíců. Návrh na výstavbu nového objektu byl posléze zamítnut a vyhlášena byla veřejná architektonická soutěž s termínem odevzdání návrhů do srpna téhož roku. Limitující měla být částka 600 miliónů a podmínkou nenarušený provoz výuky ve vedlejší tzv. nové budově v období případných demoličních prací.

Jako odezvu na vypsání soutěže Krajský úřad v Karlových Varech obdržel deset nabídek od různých architektonických kanceláří, přičemž zakázku vyhrály dvě pražské a jedna brněnská společnost. Náklady na vypracování studií činily 1,8 miliónu korun a odevzdané měly být v únoru 2020.

V březnu byly tyto tři projekty vystaveny na Krajském úřadu a na základě odborného posouzení i ohlasů veřejnosti nakonec zvítězil projekt pražské kanceláře architekta Petra Hájka, který je bývalým absolventem stavebního oboru keramické školy. Tento vítězný návrh včetně architektonického prostorového modelu byl autorem prezentován v objektu Krajské knihovny v Karlových Varech počátkem září 2020.

V podstatě se jedná o dvě kubické nekonvenčně pojaté a vizuálně dominantní přístavby s opláštěním předsazenou fasádou ze skleněných desek, umístěné po obou stranách opravené historické části školy. Je tím docíleno výrazného kontrastu mezi moderním pojetím těchto dostaveb a zachovanou vizáží původní budovy. Bylo tak upřednostněno výrazně futuristické řešení před poněkud konzervativnějšími návrhy obou zbývajících autorů. Již z prostorových modelů je zřejmé, že se nová škola stane výraznou dominantou nejen Rybářů, ale i města Karlovy Vary (foto č. 48 + 49). Po dokončení tohoto projektu se tak otevře další, doufejme ještě úspěšnější, etapa existence keramické školy v Karlových Varech.

F. School History 1945-2022

Jiří Špís

After the end of World War II and the subsequent forced displacement of a large part of the German population from the Sudetenland, where the majority of porcelain factories operated, their continued operation was significantly affected by a lack of experienced workers. Therefore, the first task after the liberation was to return the school, where the wartime production of gas mask filters took place in the last year of the war, to its original purpose - the training of now Czech ceramic experts. At the same time, it was necessary to secure the school's material assets for the Czechoslovak state and to prepare for the first post-war school year. Jaroslav Leder, professor of the vocational school of ceramics in Prague, was entrusted with this task.

The preparatory course started on 1st October 1945 with 17 pupils and focused on general training for all porcelain production plants. Successful pupils then had the opportunity to continue their studies at the two-year vocational school. Miroslav Petrů was appointed administrator of the State Vocational School for the Porcelain Industry in Karlovy Vary. He was in charge of a teaching staff of five, which temporarily included some former teachers of German nationality. The main task of the school was to maintain close cooperation with the porcelain industry. This first school year, this time in a Czech school, 14 boys and 10 girls graduated.

In September 1946, the two-year vocational school for the porcelain industry was opened in response to considerable interest from applicants. The studies focused on plastering, making, firing, and painting porcelain. A total of 59 pupils studied in these fields. At the same time, a one-year preparatory course was reopened, attended by 16 students.

Following the need for both the Ministry of Education and representatives of industry to take part in the administration of the Institute, a Board of Trustees of the State Vocational School for the Porcelain Industry in Karlovy Vary was established in October 1946, the function of which was taken over by an advisory board in the 1950s.

The growing importance of the school is evidenced by the visit of the President of the Republic Edvard Beneš and the Minister of Trade in May 1947. In that year, the one-year preparatory course was abolished and two years later the course was extended to three years. To prepare pupils in advance for developments in the industry and its mechanization, the professional teaching staff, led by Miloš Fiala, created a new school concept.

After the February 1948 coup staged by the Communist Party of Czechoslovakia, Miroslav Petrů resigned from his post due to his disagreement with the radical change in the socio-political situation and the gradual destruction of the foundations of parliamentary democracy.

In 1949, sculptor Jiří Kemer was elected director of the school. Renowned artists and ceramists Jan Samec, Sr., Leopold Christ, Eduard Schickl, Jan Šafránek, Jan Šimota, Ludmila Vojířová, Jan Lichtág, Leopold Velan, Břetislav Werner and the leading Karlovy Vary artist, František Boček, came to teach, albeit briefly. From 1948 to 1950 the school operated under the name of the Vocational School for the Porcelain Industry Karlovy Vary. Another name change came in 1950 and until 1953 the school was called the Higher Industrial School of Ceramics Karlovy Vary. (photo no. 1 exhibition hall)

The course was extended to four years, is strongly technically focused, and ended with a high school diploma so that graduates of three-year schools from Bechyně, Prague, and Teplice also applied to the school.

In 1951 Vladimír Beránek became the school's director. Based on the requirements of the silicate industry, the school's concept was further modified, as graduates with a higher level of technical education were in demand. Therefore, a type of course was created which in the last two years was strongly technically oriented. The graduation examination included the defence of final technical theses, the topics of which

were assigned in cooperation with industry and related to solving current technical and technological problems in specific plants. The upward trend in the level of the defences was ensured by the participation of experts from practice and scientific research institutes in the graduation committees.

Due to the need for more technical workers for the silicate industry, the school also introduced evening courses. The "Industrial Ceramic School" was attended by 110 full-time students. Its name changed again in 1959 to the Secondary Industrial Ceramic School Karlovy Vary.

In response to suggestions by the Ministry of Foreign Trade and the efforts of the ceramics industry to produce products of artistic value and thus better compete in foreign markets, a course in Fine Ceramic Processing was opened in 1956 for specialized education. The teacher of the artistic subjects in this field was the sculptor Ludvík Volf. The school already had 140 pupils and 17 teaching staff. From the following school year onwards, two young teachers, later artists who won several international awards started to work here, who afterwards raised the school to a high artistic level - Vlastimil Květenký and Miroslav Strnad.

Vlastimil Květenký was a pupil of Stanislav Ulman at the Academy of Arts and Crafts in Prague, where the Ceramics and Porcelain studio was headed by Otto Eckert. In addition to teaching at the ceramics school, he soon devoted himself to his artistic activity. He engaged in painting and printmaking, but soon started to use new materials such as plaster and sculptural clay, into which he imprinted mysterious fragments of things or girls' faces, creating more intimate fantasy-poetic reliefs, some of which he cast in bronze ("Orpheus and Eurydice"). However, the final material in his works became coarse high-fired fireclay and gradually finer-grained refractory material, which better allowed for a wider range of expressive techniques such as modelling, engraving, wrinkling and scraping or, conversely, smoothing the surface as a base for engobe and subsequent painting with ceramic stains, accents of gold or the use of glass melt.

The first significant successes were the gold medal at the 1966 International Ceramics Competition in Gualdo Tadino, Italy, for the sculpture "Communication" and the 1st prize a year later for the sculpture "Man and the World of Work". Subsequent annual awards at European competitions and his regular participation in foreign exhibitions confirm that Květenký was the most artistically outstanding personality in the modern history of the ceramics school.

In 1974, however, he left the school to devote himself entirely to independent artistic activity. In addition to smaller works, he also created large-scale realizations for the public space - sculptures, ceramic walls, and, often almost monumental reliefs in connection with architecture.

The characteristic feature of Vlastimil Květenký's works, the "poet of ceramics", is a trembling romanticism, poeticism, and even dreaminess; a clear principle is a constant search for the interconnection between life and art, between painting and ceramics.

His extraordinary body of work came to a close in 1985 when he died suddenly at the early age of 55 (photos no. 2 - 5).

Along with Květenký came his friend Miroslav Strnad, who had graduated from the Academy of Fine Arts under professors Jan Lauda and Karel Pokorný and then from the Faculty of Education at Charles University in Prague. He devoted himself fully to his work as a professor of art subjects and art history, eventually becoming a respected director of the school. However, he also devoted himself to his artistic work. Here he encountered previously unknown methods, such as ceramic modelling. Initially, he created an award-winning body of classical figurative porcelain but later used this noble material as a platform for artistic experimentation. He applied metal filings to his objects, achieving a brutal contrast between the smooth, pure white surface and the iron igneous surface after firing. For his sculpture "Apostle", and thus his technique, he was awarded the Gold Plaque at the 1967 International Competition in Gualdo Tadino. His work, which also uses other materials, was later to be seen in public spaces. These include, for example, a large concrete frieze in the style of geometric abstraction on the Young People's Home in Karlovy Vary, a concrete retaining wall in Žlutice, a metal fountain in Kadaň, and the traditionally sculptural bronze sculpture "Girl with a Dove - Annunciation" in Cheb. In the informal style, he also created a stucco relief

and a ceramic plate for the interior of the transport office in Karlovy Vary entitled "Labyrinth of the World and Paradise of the Heart".

For health reasons, he left the school in 1984, but his work did not end there. In his garden in Pardubice, he created pieces in the style of land art; probably his last work is the installation "Labyrinth of the World and Paradise of the Heart with Mount Kailás". He passed away in 2016 at the age of 85 (photos no. 6 - 9).

In 1957, director Beránek quit his position, and Václav Srb was appointed his successor, who, however, left the school in 1959 due to health reasons. František Kučera became the interim head. On his initiative, the two existing courses were expanded to include thermal engineering. A branch of the Czech Ceramics and Glass Society also began to work here under the leadership of the renowned technologist Oleg Gulevich. During this period, the tradition of international conferences on porcelain was established, with expert lecturers and seminars taking place in the school's classrooms as well as on the premises of the Grandhotel Moskva (formerly Pupp), the National House, and later in the Thermal Spa. This important event was held for the first time in June 1957 to great interest from both the foreign and domestic professional community, as no similar conference had ever been held on a European scale.

The Advisory Board was made up of senior staff from all the school's main partners. These included representatives of the ministries of Consumer Industry, Foreign Trade, and Construction, together with the directors of the most important ceramics factories and research institutes, including the director of the ceramics school in Bechyně.

The existing building was not sufficient for the school, which had 240 full-time students and approximately 500 evening students, so in 1961 a new extension designed by architect František Bělecký was opened, featuring modern classrooms, laboratories, and a sculpture studio. The school's ceramics workshops were retrofitted with motorized modelling rings. (Fig. 9 B) The cost of this new wing was CZK 6.4 million. At that time, practical teaching was provided by Karel Hájek (later deputy head), Karel Matějčíček, Jiří Eliáš and Václav Horký.

In 1961, Vojtěch Jelínek was also appointed director, expanding cooperation with several foreign schools. The school had mutual contacts with Ingenierschule für Keramik in Hermsdorf and Fachschule für Angewandte Kunst in Schneeberg, in what was then East Germany, and the Technical School for Glass and Ceramics in Sofia. A group of pupils and teachers also visited the Lomonosov Porcelain Factory in Leningrad. In the mid-1960s, mutual visits to the Karlovy Vary Ceramics School and the Vocational School for Porcelain in Selb in West Germany took place. At the end of the 1960s, the last trips by the school's students and teachers abroad took place over a longer period. They visited Popovo, Bulgaria, and the Technical School for Fine and Fine Ceramics in Trojan.

The successfully developing field of Fine Ceramic Art organized several expositions, where it presented not only craftsmanship but mainly the high artistic level of students' works. At the international exhibition "Messe der Meister von Morgen" in Leipzig, a collection of these works won two silver medals in 1960 and 1961. In Karlovy Vary, the school presented its work to the public in the exhibition hall of the Beautiful Queen and the Karlovy Vary Art Gallery. Participation in the Prague International Exhibition of Contemporary Ceramics and the exhibition "The Young in Industrial Art" at the Museum of Decorative Arts in Prague was also successful. The joint exhibition of pupils and graduates at the Gallery of Art in Karlovy Vary in 1967 had a considerable impact.

The successful functioning of the school included close cooperation with ceramics factories. In the period of assured prosperity of the porcelain industry, due to the focus on unsatisfied markets mainly in the neighbouring countries of the so-called Eastern Bloc, 17 porcelain factories were in operation, associated with the national enterprise Karlovarský porcelán. These production plants were located not just in the vicinity of Karlovy Vary and the school therefore seamlessly placed pupils for end-of-year internships, temporary jobs, and similar activities outside the region.

Further changes in the structure of education occurred in the 1968/69 school year. A single joint technical course, Ceramic Technology, with specialization from the 3rd year onwards in the heat-technical processing of ceramics, was introduced. Also, in the field of Fine Ceramic Processing, technical education was further deepened and two fields of study were introduced - Modelling of Utility and Decorative Porcelain and Porcelain Decoration.

Between 1966 and 1970, the old part of the building was overhauled with the addition of a state-of-the-art inventory. A "secondary economy" was introduced, in which teachers and pupils of the school were involved in the small-scale production of special ceramics. These included chromatographic troughs, irrigation mouthpieces, steam necks for distillation columns, plates for photoceramics, plasmolds, and small porcelain figurines. In the first year, the proceeds amounted to CZK 1,800,000; this amount was then used to subsidise the needs of the school.

In 1969, after the dismissal of director Jelínek, Josef Mikulecký, a member of the Regional Committee of the Scientific and Technical Society and the Central Committee of the Czech Silicate Society in Prague, took over as acting director. He was succeeded in 1970 by Miroslav Strnad, and Mikulecký became deputy director of the school.

Between 1966 and 1968 the school reflected the initial promising political changes of the so-called Prague Spring, as well as the overall euphoric relaxation in society. The school atmosphere was strongly influenced by the activities of the students of Prague universities. It started experiencing a very successful phase, with several public and international exhibitions of works by art students. Students were interested in attending evening screenings of a series of French films about art in the Karlovy Vary gallery. The ubiquitous spring scent of somewhat naively anticipated civil liberty mingled in the school corridors with the vanilla aroma of Dutch Amphora tobacco from the pipe of an otherwise dreaded professor of thermal engineering. In June, some classes still managed to travel abroad on internships and study tours, only to witness the gradual disappearance of both freedom and that vanilla aroma upon their return from vacation. Other teachers, however, preferred to emigrate after the unexpected tragic occupation of the country by Warsaw Pact troops in August.

Even in this oppressive social atmosphere, the school continued to responsibly fulfil its educational function. On the initiative of the head Miroslav Strnad, but for only two school years, a fifth extension year was introduced in the art department in 1969. Selected pupils, in addition to further vocational studies, realized their designs for the year and final works directly in designated competitions under the guidance of experienced modelers and artists. (photos no. 11 + 12 of the kit)

At this time Jaroslav Ježek, the main artist of Karlovy Vary Porcelain, came to the school as an external teacher. He worked there from 1970 to 1972 and later also in 1988 and 1990.

Jaroslav Ježek graduated from the Pedagogical Faculty of Charles University in Prague. His professors included Karel Lidický and Cyril Bouda, who naturally influenced Ježek's subsequent career as an artist. In 1949, thanks to his school work experience in one of the porcelain factories, he discovered the material that best suited his artistic talent, inner discipline, and craftsmanship precision, which he was able to apply in such an innovative way in his long-lasting work as a leading Czech porcelain designer. His meeting with Karel Havlíček, a doctor of law with extraordinary artistic talent who worked here, in the Klášterec porcelain factory, as a worker after 1949, was undoubtedly beneficial. As his mentor, he developed in Jaroslav Ježek a fascination with drawing as the starting point for his later lifelong design work. He began to devote himself fully to it at the newly founded Karlovy Vary Porcelain Development Plant in Lesov. Here, in cooperation with top model makers, products were created that were subsequently awarded at the World EXPO 58 in Brussels. The Grand Prize was awarded to the set of small sculptures "Filly and Stallions" and the Gold Medal to the progressive Elka set. Other successes of Ježek's work were the Gold Medals at the AIC International Ceramics Exhibition in Prague in 1962, which he won for figurative porcelain and utilitarian porcelain sets.

In the following years, Jaroslav Ježek, as a leading artist, created 39 porcelain sets produced in other factories of the then national company Karlovy Vary Porcelain. A significant part of the production program of the porcelain factory in Duchcov was a series of new sculptures designed by Ježek. In 1988 he left the Lesov Development Plant, ending an extremely successful creative career as a leading Czech designer. Up to his death in 2002, however, he continued to be actively involved in artistic creation. (photos no. 13 - 15)

After the World Exhibition in 1958, the unifying style of the 1950s - 1960s, consisting of the asymmetrical composition of shapes and decors, the new flat pastel colours contrasting with the line, and a certain lightness generally called "Brussels", was logically applied in the work of the pupils of the ceramics school. This period can be described as the last significant contact with Western European culture for a long time. (photo no. 16)

At the beginning of the 1970s, the unfortunate "normalization" period began, which decisively ended all activities towards the "West" and replaced them with the often formal, but forced and closely monitored factory organization of the Communist Party of Czechoslovakia, the involvement of employees and students in organizations such as the Revolutionary Trade Union Movement, the Socialist Youth Union, the Czechoslovak-Soviet Friendship Union, etc. It was compulsory to attend public meetings of the Communist Party of Czechoslovakia or ideological and political training sessions for teachers. However, the school was fortunately spared the significant political purges typical of this period.

In 1971, the school organized an International Ceramics Symposium focused on a specific local material - porcelain. Unfortunately, the next (and last) one was not held until 1988 (photo no. 17). Rather, social and political student competitions in all fields of education, sports tournaments, Olympiads, ski training trips, military exercises, and courses were organized (photo no. 17 B). Training for the V. Spartakiada in 1980 was attended by 36 juniors of the school, who successfully qualified for the national performance at Strahov. (photo no. 18) Summer youth activities with the participation of teachers were also required. In the autumn, pupils regularly went on continuous three-week agricultural brigades harvesting hops and potatoes. (photos no. 19 + 20) In recognition of the school's overall political and pedagogical work, it was awarded the State Medal of Merit for Construction on the centenary of its foundation in 1972. However, the school also changed its head and after the sculptor Miroslav Strnad, Josef Mikulecký started leading it again that year. Art subjects - Drawing and Designing were taught by sculptors Karolína Šimčíková and Miloš Hana, who returned to the school in 1986-1988. However, this period was also logically and forcibly reflected in the artistic achievements of the pupils, where the red star and other necessary attributes of this period of "building communism" were an unmistakable leitmotif on decorative plates, vases, or objects often focused on important anniversaries of the Communist Party and the USSR. (photo no. 21)

The newly introduced construction disciplines gradually outnumbered the original ceramics disciplines - Ceramic and Porcelain Art and Ceramic Technology. The school building was not sufficient for this expansion and was gradually extended, which the students of the construction disciplines themselves were involved in building as part of their work experience. In 1976, Jiří Špís, a teacher of modelling porcelain making and special technology who had graduated from the ceramics school in 1969, and a year later Jaroslav Vlasák, a teacher of art subjects, mathematics, and history of art culture, came to teach. Art objects from 1978 were also taught intermittently until 2002 by a graduate of the school, academic sculptor Pavel Knapek.

After studying at the State Ceramics School in Karlovy Vary, Pavel Knapek was admitted to the Academy of Applied Arts in Prague in the studio of Otto Eckert, from which he graduated in 1977. In his work, he dealt mainly with the most demanding ceramic material - porcelain. In addition to utilitarian vessels and sets, he created characteristic, often large-scale low reliefs, in which he dealt with the search for shapes, the play of light and shadow, and the geometry of motifs with a surface sometimes resembling refined or crumpled paper. However, he must have also intricately addressed purely technical problems here, as these artifacts were at the very limit of the technological possibilities of the fragile porcelain mass. The unglazed surfaces were sometimes subsequently supplemented with delicate pencil drawings leading to the desired contrasts.

In 1989, he won the second main prize at the 2nd International Porcelain Triennial in Nyon, Switzerland, and an honourable mention at the World Ceramics Exhibition Mino 89 in Japan. He was recognised again in 1998 at the 5th International Porcelain Exhibition. In 2004 he won the Gold Prize at the 3rd European Ceramics Competition in Athens. In 2007 he took part in the 5th International Pottery Symposium at Studio Thun in Lesov. In addition to numerous solo and group exhibitions, his works are represented in art collections in most European countries, as well as in the USA and Japan.

He has been a member of the AIC (Academie internationale de la céramique) since 1994.

From 2003 to 2011 he was head of the Ceramics Studio at the Academy of Fine Arts in Prague. He currently works as a studio artist (photos no. 23 -25).

Another field of study that expanded the educational offer in 1984 was Analytical Chemistry and Chemical Technology. On the other hand, interest in the evening form of study while working had been declining and it gradually changed to an external course. The Refractories course taught from 1980-to 1984 was also discontinued.

In the autumn of 1989, pupils and teachers could not fail to perceive the signs of impending upheaval. At the end of November, a student strike took place at the school in support of the demands of the university students for general changes in society. The subsequently formed school Civic Forum fully supported the demands of the striking students and organized the school's participation in the general strike on 27th November 1989. At the end of the year, the activities of the Communist Party of the Czechoslovak Communist Party and other organizations also ceased, and the school once again became an apolitical, purely educational institution after forty years. Following a selection process, Kamil Bursík, a long-time teacher of technical subjects, took up the post of school head on 1st September 1990. Former pupils gradually returned to the school as teachers. That year, the sculptor Jiří Jindříšek, who worked here until his tragic death in 2007, began teaching ceramic modelling and design. In 1992, the teaching staff was strengthened by two leading Karlovy Vary artists, Jan Samec Jr., a graduate of the ceramics school in Bechyně, and graphic artist and painter Václav Balšán, who remained here until 2011. Miloš Bárta has been teaching art and art history since 1994. In 1994, former students Jitka Kalabisová and Michal Beneda joined the school as teachers of workshop subjects. (photo no. 26).

In 1995, the school responded to developments in computer technology by opening a new field of art called Promotional Art - Promotional Graphics. The correctness of this step was proven by the considerable interest of applicants and the related high level of graduates in this field, a significant number of whom subsequently continued their studies at art colleges.

In a relaxed social atmosphere, the school, especially through the art department, was again beginning to create a strong public presence. As early as 1991, an extensive exhibition called "Graduates of the Ceramics School in Karlovy Vary" was held in the Thermal Hotel, with the participation of Czech artists and pre-war graduates of German nationality. The students went on to win numerous awards in competitions of supra-regional importance. In 1999, in the For Glass Ceramics Prague competition, a set of porcelain objects won the Grand Prix Junior prize, while the sculpture "Flute Player" and the porcelain set "Elle" received honourable mentions. The following year, the sculpture set "Congress" was awarded an honourable mention.

Furthermore, contacts were established with former pupils as well as alumni living in Germany. In 1997, contacts with the ceramics school in Höhr Grenzhauzen and subsequent exchange visits by pupils and teachers were established. Exhibitions of pupils' works were organized in Karlovy Vary, Prague, Kladno, Sokolov, Klášterec nad Ohří and Loket. After a period of rivalry, cooperation with the Secondary Industrial School of Ceramics in Bechyně was renewed, among others in the form of a popular exchange of professional final practices. Vocational classrooms began to be equipped with computer technology. The gas furnace, which had been in operation since 1981, was renovated and new electric furnaces were installed. Pupils also gained vocational classrooms and studios in another extension. Art students took part in study trips to Italy and France. At this time, the school had over 500 pupils enrolled in all fields of study.

In 1999, Deputy Director Karel Hájek participated in a meeting of representatives of European secondary and higher education institutions in Kuopio, Finland, and Caldas da Rainha, Portugal. As a result of these meetings, in 2000 the school was selected by the National Agency to participate in the three-year European educational program Socrates - Comenius 1, called the Ceramics network of Europe. Partner schools from Germany, France, Portugal and Poland were also involved in this international project. Specialist teachers participated in a series of seminars where they presented the specializations of their schools. They held talks at the host school in Höhr Grenzhäuser, Germany, the French school in Dijon, and the Ceramics Centre in Caldas da Rainha, Portugal. They also visited regional ceramics factories and plants and learned about the typical products of the regions. The municipal galleries at the participating schools held exhibitions of the pupils' works. The project was completed and our school was awarded the European Quality Award - E Quality 2004 for the best workmanship in the Czech Republic.

At this time, however, unfavourable developments in society were beginning to take full effect, manifested by a strong decline in the numbers of the young generation. Schools were experiencing declining enrolments, which was causing serious economic problems. The founder of the ceramics school responded to this reality with an optimization plan. Despite widespread disapproval, it involved moving the Secondary Vocational School of Ceramics and Glassmaking from Stará Role to the school instead of the construction courses, which were closed down. Given this, the school's director, Mr. Bursík, resigned from his post.

Jiří Rezek, the then director of the ceramics apprentice training center in Stará Role, was appointed to the vacant position following a selection procedure from the 2006/2007 school year. The ceramics and glass apprentice training center was to be moved to the school building, including the necessary technological equipment and a small gas furnace. The wagon chamber gas furnace from the 1980s, which was no longer being used due to its excess capacity and technical problems, could thus be phased out. The apprentice training center here subsequently trained future ceramists in the two- and three-year courses of Ceramics Production, Ceramics Painter, Ceramist, and Model Maker. It was the only one in the country that taught hand painting of porcelain. The head of vocational training was Vít Čmolík, the workshop teachers were Alena Švejková, Danuše Široká, Eva Morávková and later Radka Vaňourková. Practical training of apprentices took place both in the school building and directly in the porcelain factories. (photo no. 29)

At the same time as this change, in connection with the introduction of other disciplines focused on glassmaking, the name was changed to the Secondary Industrial School of Ceramics and Glassmaking Karlovy Vary in September 2007. In the school, renovation of the masonry and repairs of the basement and workshops in the old part of the building started and a modern canteen selling snacks was designed. A new vocational graphics classroom was set up and a photo studio for the Applied Photography and Media course (newly opened in the 2008/2009 school year) established.

A year earlier, graduate, sculptor Jiří Kožíšek, returned to the school as an art teacher and worked here until 2020.

Jiří Kožíšek is one of the most important figures of contemporary porcelain design. After graduating from the Secondary School of Ceramics in Karlovy Vary in 1976 and subsequently studying at the Academy of Arts and Crafts in Prague under Professor Otto Eckert, he worked from 1987 to 1994 as a senior designer at the Lesov Development Plant. He is the creator of almost two dozen porcelain coffee and dining sets, which have been successfully introduced into industrial production. These include the Lisette, Flora, Annette, Avignon, Golf and Lago hotel porcelain sets. In 1990, it was awarded the "Best Product of the Ministry of Industry", in following years the Silicium Bohemica Praha Award and in 2000 the Golden Crystal of Silicium Bohemica Praha.

After that, he devoted himself fully to studio work, where his versatility led him to paintings, figurative sculptures, sculptural porcelain objects, and lamps. Here he uses the transparency of porcelain and the contrast of colours and materials. He sophisticatedly combines different materials such as glass, porcelain, and wood. He is an experimenter, trying out different ceramic materials and techniques. His sculptures and

objects often feature sarcastic humour, exaggeration and sometimes even caricature. However, unquestionable artistic skills and professionalism are always present (photos no. 30 - 32).

The artist Viktor Chalepa has been teaching here since 2007.

After graduating from the Secondary School of Ceramics in Karlovy Vary, Viktor Chalepa continued his studies at the Academy of Arts and Crafts in Prague in the studio of Professor Václav Šerák and then Pavel Knapěk. For his student work, he won third place in the Figurama competition in 2004 and the Special Jury Prize in the Student Design Competition. In 2007 he received the National Prize for Student Design. At the same time, he cooperated with the G-Benedikt porcelain factory in Karlovy Vary as a decor designer.

After finishing his university studies, he worked as a designer at the company Thun 1794 a. s. in Nová Role and subsequently as a design teacher at the ceramics school in Karlovy Vary. He also taught briefly at the Primary Art School in Ostrov and as an assistant professor in the ceramics studio of the Institute of Art and Design at the University of West Bohemia in Pilsen.

As an active artist, in addition to his teaching activities, his work also involved applied porcelain, as well as the design of awards and architectural elements for public spaces. His works have been presented at numerous solo and joint exhibitions in the Czech Republic and abroad and are represented in the collections of the Museum of Decorative Arts in Prague and the Europäisches Industriemuseum für Porzellan, Porzellanikon Selb. (photos no. 33 - 35)

Another of the many graduates who are starting to teach at the school is Lenka Malíská. Her parents, who both studied art here, are also still connected with the school - Anna Malíská worked here in the 1990s as a teacher of the practical subject of Decoration, and Miroslav Malíský, who worked as a long-time head modeler at the Lesov Development Plant and for many years worked as a professional consultant for graduation works.

After graduating from the Karlovy Vary Ceramics School, Lenka Sárová Malíská studied at the Faculty of Art and Design at the University of Applied Sciences in Ústí nad Labem from 2001 to 2007. Her work was awarded the Outstanding Student Design. She won, for example, the Dean's Prize for the best diploma thesis, 3rd place at Mobitex 2007, Junge Kunst 2008 in Passau, Germany, and 2nd place in the Twenties competition in Brussels, Belgium. She has presented her work, both paintings and ceramics, at several solo and joint exhibitions in the Czech Republic and abroad. While still at university, she started teaching decorating and designing decors at the ceramics school in Karlovy Vary in 2004 and stayed there until 2017. At the school, she led several professional seminars and workshops for ceramists on the topic of painting on porcelain.

Currently, she works in her studio in the field of porcelain design, as well as doing free painting. She regularly participates in international symposia and internships. Her works are found not only in private collections but also in collections of Czech and European cities such as in Sweden, Spain, and, Macedonia. As a designer, she cooperates with the company Thun 1794 a. s. (photos no. 36 - 38)

Due to the global financial crisis in 2008, there was a significant decline in production in regional ceramics factories, with some traditional porcelain factories disappearing completely. This logically led to a dramatic reduction in the number of pupils in the ceramics sector, which was on the very verge of failing. The total school capacity gradually decreased to 260 pupils and a situation emerged where the further functioning of the ceramics school as such was discussed. The expected economic changes brought about by the merger of the two schools did not occur and in 2010 director Rezek resigned from his position.

The following ten years brought further challenges, successes and fatal events. However, even in this last decade, during an extremely difficult period, and later in cramped temporary conditions, the pupils and teachers of all disciplines did not let up in their activities and maintained the high standards of the school.

After a selection process, Markéta Šlechtová took over management of the school on 1st September 2011. As part of the consolidation of the school, appropriate economic measures were taken. Nevertheless, the classrooms were gradually equipped with new furniture, interactive whiteboards were installed and

computers were connected to all classrooms. Additional art studios and language classrooms were set up and a lunchroom opened. The pedagogical documentation system was fully converted to an electronic version accessible to pupils and parents. Subsequently, the pupils' cloakrooms were completely renovated. During this period, staff changes in the teaching staff gradually took place and new teachers joined the school.

The school head also started negotiations with the management of all ceramic factories. Based on their comments and requests, the structure of the Ceramics and Porcelain Design course was redesigned to offer an arts and crafts education with an emphasis on porcelain shaping under the name Porcelain and Ceramic Design. (figure no. 38 B+C+D) The course benefited from this change, as evidenced by full enrolment for subsequent school years.

Traditionally, the remaining two art majors, Graphic Design and Applied Photography and Media, continued to enjoy great interest from applicants. Collaborative work from all art classes produced work that the school continually presented to the general public. Successful were, for example, a set of spa cups, a collection of prizes for the literary competition of the Regional Library in Karlovy Vary (photo no. 39), and an exhibition at the international design news show Designblok in Prague. The school was also selected to represent the Karlovy Vary Region in the national project Fourteen Jewels in the Heart of Europe. Pupils participated in the design and realization of a large representative gown in the style of haute couture, representing the local porcelain tradition. The porcelain medals for the European Twirling Championships and the Czech Fin Swimming Championships, which were also created thanks to the collaboration between ceramists and graphic artists, were also well received. (photo no. 40) However, problems filling the Ceramics Technology (later Silicate Technology) course persisted and the last class graduated in the 2010/2011 school year. However, this fact jarred with the long-term forecasts of manufacturers in the ceramics, glass, and mineral processing industries, which foresaw a future need for employees with high professional qualifications and new competencies. The school therefore started working in cooperation with the Silicate Association, the Association of Refractories Producers, the Brickmakers' Association of Bohemia and Moravia, and the Association of the Glass and Ceramics Industry of the Czech Republic to conclude a sectoral agreement that was to change the unfavourable situation. However, as it later turned out, even this step did not lead to the expected increase in interest in the technology sector.

In the 2011/2012 school year, 297 pupils attended the school in the fields of Ceramics and Porcelain Design, Graphic Design, Applied Photography and Media, Applied Chemistry, Environmental Ecology and Ceramics, and Glass Production. With a capacity of 340 pupils, the school had an occupancy rate of 90%. Nevertheless, the opening of a Fashion Design course was considered, which took place in the 2013/2014 school year.

Another graduate of the ceramics school, Marek Wohlráb, was hired as a teacher of art subjects and the history of art culture. The number of teaching staff stabilized at 42; the school had fifteen non-teaching staff.

The Karlovy Vary Region presented itself during the regional days at the EXPO 2015 World Exhibition in Milan. (photo no. 41) These works were selected to represent the Karlovy Vary Region along with the works of professional artists.

The school also achieved significant success in the Erasmus+ program for the period 2015 to 2021, receiving 12 projects involving almost 90 pupils and 53 teachers in workshops, internships, and training.

The art projects focused on ceramics, clothing, graphics, and photography. In the "Art and design" project, schools in Turkey, Portugal, and Macedonia became partners. A total of 19 pupils went on a "first placement abroad" for two to three weeks to the Ceramics Lyceum in Longchamp, France, and the Artística de Soares dos Reis in Portugal. The ceramics project "Potter Rating", aimed at teachers, had as partners craftsmen from Slovakia, Turkey, Cyprus, and Poland.

In 2016, the ceramics department organized a workshop on underglaze porcelain decoration in the framework of the "Diversity of Ceramics" project, which was attended by pupils together with colleagues

from a similarly focused school in Portugal. This was followed in the next school year by a visit by students and teachers from a friendly school in Dijon. The subsequent two-year project involved cooperation with ceramics schools in France, Portugal and Latvia, where the local pupils then reciprocated. Then our ceramists hosted the teachers and pupils of these schools twice to work on their designs and realizations of porcelain spa cups. A total of 30 pupils and ceramics teachers participated in the project. (photo no. 42)

The projects were also an opportunity to represent our school and to actively participate in raising its prestige. Besides the development of communication in English, it was equally important to learn about other cultures and traditions and to establish personal relationships and friendships.

In 2016, the school for the first time received an important award from the companies of the Karlovy Vary Region, "School recommended by employers". The school won the same status two years later and then also in 2021, when it even ranked first in this vote.

The promotion of porcelain as an exclusive art material was also the focus of the exhibition "SUPŠ Journey" at the WC Supermarket Gallery in Karlovy Vary in 2019. (photo no. 43 + 44) The ceramists also participated in the prestigious national competition Student Design every year; in the category Glass, Ceramics, Porcelain, a student in the final year won second place for her futuristic porcelain fruit bowl. (photo no. 45)

In the 2019/2020 school year, the logo and name of the school changed again to the Secondary School of Ceramics and Glass Arts Karlovy Vary, contributory organization. (photo no. 46)

Social partners also continued to make a significant contribution to the successful running of the ceramics branch. In the 1990s, due to technical backwardness, loss of competitiveness, and the saturation of the market with cheap Asian goods, several privatized porcelain factories gradually closed down. At present, the only survivors are Český porcelán a. s. Dubí, "G. Benedikt Group" Dvory, "Rudolf Kämpf 1907" Loučky and "Thun 1794 a. s.", which brings together the Nová Role, Klášterec and Concordia Lesov plants. The Thun company provides ceramists with white shards for final and graduation works, enables the realization of decors in its screen printing plant, and supplies school workshops with ceramic materials, the production of which halted due to the closure of the school preparatory plant. Pupils also complete continuous year-long work experience or vocational apprentice training here.

Cooperation with the Silicate Association, the Faculty of Art and Design at the University of J. E. Purkyně in Ústí nad Labem, and the Ladislav Sutnar Faculty of Design and Art at the University of West Bohemia in Plzeň is also of considerable benefit.

The year 2017 unexpectedly became a fateful one for the school. In April, cracks appeared in the ceiling structure of the model workshop. A structural engineer ordered the immediate closure of the old building to pupils and staff. The entire structure was subsequently secured with a system of metal supports. (photo no. 47) This was followed by the gradual clearing out of all the premises. Teaching and administration were moved as an emergency measure to the so-called new building, which required immediate structural and technological modifications, including the relocation of some of the technical equipment in the workshops and laboratories. For the ceramics department, this meant very noticeable interference with practical teaching, as only a very small part of this equipment could be accommodated in the temporary cramped spaces. The original materials preparation room was located in a closed wing and operation was thus completely halted. Fortunately, however, the gas-fired porcelain kiln located in the annex of the original school could continue to be used.

After repeated inspections and probes carried out by several research and testing institutes, a decision was issued based on samples taken of the concrete masonry that the building was technically unfit for use. Due to the same materials used, the adjacent residential building was also abandoned. Thus, after 92 years of operation, the existence of these two historic buildings had de facto come to an end.

This event was so unexpected that it required many months to find a solution. In the summer of 2018, the Ministry of Culture intervened in a major way in the fate of the buildings by removing the monument

protection that had been in force since 2007. This opened up the possibility of complete demolition, but this was met with widespread disapproval from the professional and general public.

At the beginning of 2019, the school's founder published three options for further action - demolition of the old parts and reconstruction of the adjacent building, reconstruction of both buildings, or construction of a new school on the grounds of the Karlovy Vary Regional Office. Estimated cost budgets ranged between CZK 337 million and CZK 452 million, with construction timeframes ranging from 45 to 54 months. The proposal for the construction of the new building was subsequently rejected and a public architectural competition was announced with a deadline for the submission of proposals of August of the same year. The limiting factor was to be the sum of 600 million and the condition that teaching in the adjacent so-called new building would not be disturbed during the period of possible demolition works.

In response to the call for tenders, the Karlovy Vary Regional Authority received ten bids from various architectural firms, with two Prague-based companies and one Brno-based company winning the contract. The cost of the studies, to be delivered in February 2020, amounted to CZK 1.8 million.

In March, the three projects were exhibited at the Regional Authority and, based on the expert assessment and public feedback, the project by the Prague office of architect Petr Hájek, a graduate of the ceramics school of construction, eventually won. This winning design, including an architectural spatial model, was presented by the author at the Regional Library in Karlovy Vary in early September 2020.

Essentially, these are two unconventionally conceived and visually dominant cubic extensions with a curtain wall facade of glass panels, located on either side of the renovated historic part of the school. This provides a striking contrast between the modern concept of these additions and the retained appearance of the original building. A distinctly futuristic solution was thus favoured over the somewhat more conservative designs of the two remaining artists. It is already clear from the spatial models that the new school will become a distinctive landmark not only in Rybáře but also in Karlovy Vary itself (photos no. 48 + 49). After the completion of this project, another, hopefully even more successful, chapter of the ceramics school in Karlovy Vary will open.

G. Zdroje / Sources

Literatura/Literature - Kapitoly A-D / Chapters A-D

Miloslav AMBROZ (ed.), Vídeňská secese a moderna 1900-1925: užité umění a fotografie v českých zemích. Brno, Moravská galerie 2005

Jiří BABŮREK, Střední průmyslová škola keramická v Karlových Varech: 1872-1972. Karlovy Vary 1972

Karl H. BRÖHAN, Porzellan. Kunst und Design 1889 bis 1939. Vom Jugendstil zum Funktionalismus. Berlin, Bröhan-Museum 1996

Karel HERAIN, Odborné a umělecké školství na výstavě v Paříži. Výtvarné snahy, VII, 1926, s.4, 37-42, 70-72

Emanuel HRBEK, Mezinárodní výstava dekorativních umění v Paříži 1925. Drobné umění-Výtvarné snahy, VI, 141-148, 172

Iva KNOBLOCH, Radim VONDRÁČEK (eds.), Design v českých zemích 1900-2000: instituce moderního designu. UPM Praha 2016

Milan KONEČNÝ, Česká keramika: rukověť keramického průmyslu v Čechách 1748-1948. Praha 2003

Václav KOUBA, Arpád KOVÁČ, Střední průmyslová škola keramická Karlovy Vary: 1872-1982. Karlovy Vary - Znojmo. Karlovy Vary 1982

Josef KRÍŽEK, Výstava k 70. narozeninám akad. sochaře Jana Lichtága. 28. východočeský umělecký salón v Poličce. (Katalog výstavy), Městské muzeum Polička 1968

Lenka MERGLOVÁ-PÁNKOVÁ, Březová-Pirkenhammer. Historie a uměleckořemeslný vývoj produkce jedné z nejstarších porcelánek na území Čech. In: Historický sborník Karlovarska, IX, Karlovy Vary, Státní okresní archiv Karlovy Vary 2003, s. 128-163

Lenka MERGLOVÁ-PÁNKOVÁ, Umělecká keramika: historismus secese moderna: Keramická škola v Bechyni 1884-1948. Plzeň, Západočeské muzeum v Plzni 2015

Waltraud NEUWIRTH, Osterreichische Keramik des Jugendstils. Munich 1974

Jarmila NOVOTNÁ, Miroslava JANÍČKOVÁ, Vranovská kamenina. Památkový ústav Brno 1999

N. n. Střední průmyslová škola keramická a sklářská Karlovy Vary. Sklář a keramik: odborný časopis pro průmysl skla, keramiky a bižuterie, LXI, 2011, č. 1-2, s. 25

N. n. Waldemar Fritsch zum 100. Geburtstag. Ausstellung in der Alfred-Kubin-Galerie des Sudetendeutschen Hauses. Katalog výstavy. München 2009

Petr PAČÍSKA, Taťána PAČÍSKOVÁ, Stavba odborné školy pro porcelánový průmysl v Karlových Varech - Rybářích. In: Historický sborník Karlovarska, IV, Karlovy Vary, Státní okresní archiv 1996, s. 197-218

Panorama: kulturní zpravodaj. Praha: Vydavatelstvo Družstevní práce, IX, 1931 (reklamní stránky přílohy)

Ladislav PLUHAŘ (ed.), Almanach Výstavy soudobé kultury v Brně 1928. Fotografický průvodce výstavou, Brno 1928

Josef SCHERMAIER, Fachschulen in Österreich-Schulen der Facharbeiterausbildung. Frankfurt am Main 2009

Střední průmyslová škola keramická v Karlových Varech: 1872-1972. Sborník školy. Karlovy Vary 1972

Libor ŠTURC, Odborná keramická škola ve Znojmě 1872-1922. 54. Bulletin Moravské galerie v Brně, s. 119-124, Brno 1997

Libor ŠTURC, Odborná keramická škola ve Znojmě 1872-1922. (katalog k výstavě). Znojmo, Jihomoravské muzeum 1997

Jaroslav VLASÁK, Střední průmyslová škola keramická Karlovy Vary: 1872-2002. Karlovy Vary 2002

Jaroslav VLASÁK, Waldemar Fritsch a jeho doba. Porcelánová plastika 1925-1945. GU Karlovy Vary 2013

Jaroslav VLASÁK, 125 let Střední průmyslové školy keramické v Karlových Varech: 1872-1997. Karlovy Vary 1997

Lucie VLČKOVÁ, Alice HEKRDLOVÁ (eds.), Krásná jizba DP 1927-1948: design pro demokracii. UPM Praha 2018

Anton WILLERT, Festschrift zur Erinnerung an den 50 jähr. Bestand der Staatsfachschule für Keramik und verwandte Kunstgewerbe in Teplitz-Schönau : 1875-1925. Teplitz-Schönau, Staatsfachschule 1925

Zprávy Československé keramické společnosti. Praha: Československá keramická společnost 1924-1950

Prameny / Other Sources - Kapitoly A-D / Chapters A-D

Album fotografií školních prací, Archiv SUPŠKS Karlovy Vary

Jahresbericht der K. k. Fachschule für Thonindustrie und verwandte Gewerbe in Znaim. Výroční zprávy školy z let 1889-1921, SOKA Cheb

Nabídkové listy. Reklamní tiskoviny firmy Pfeiffer a Löwenstein, Schlackenwerth/Ostrov, 1920-1930

Státní odborná škola pro výrobu porcelánu Karlovy Vary (Die Staatsfachschule für Porzellanindustrie), Výroční zprávy 1925-1941, SOKA Cheb

Státní škola pro průmysl porcelánový, 1928-1949. Fond SOKA Karlovy Vary

Technické výkresy, 30.-40. léta 20. století, Archiv SUPŠKS Karlovy Vary

Zákresová kniha. Evidence tvarů (po 1922), Archiv SUPŠKS Karlovy Vary

Literatura/Literature - Kapitoly E-F / Chapters E-F

Zdeněk KOSTKA, Vlastimil Květenký. (Katalog výstavy), GU Karlovy Vary 1980

Zdeněk KOSTKA, Vlastimil Květenký. (Monografie s ukázkami z výtvarného díla), GU Karlovy Vary 1986

L. KOSTOVÁ, Střední průmyslová škola keramická po roce 1945. In: Střední průmyslová škola keramická v Karlových Varech: 1872-1972.

Sborník školy. Karlovy Vary 1972

Václav KOUBA, Arpád KOVÁČ, Střední průmyslová škola keramická Karlovy Vary: 1872-1982. Karlovy Vary - Znojmo. Karlovy Vary 1982

N. n. Vlastimil Květenký: Kresby, keramika, bronz. (Katalog výstavy), GU Karlovy Vary 1972

N. n. Vlastimil Květenký: Keramika. (Katalog výstavy), GAVU Cheb 1978

N. n. Miroslav Strnad: Kresby, plastiky. (Katalog výstavy), GU Karlovy Vary 1980

Lenka PÁNKOVÁ, Jaroslav Ježek: porcelán, keramika, kresba, malba: výstava k životnímu jubileu autora. GU Karlovy Vary 1998

Jana SKARLANTOVÁ, Erfreuliche Bilanz einer Keramikschule. Glasrevue, XXXVIII, 4, 1983, s. 16-22

Jiří ŠPÍŠ, Historie školy. In: Almanach; 140 let Střední průmyslové školy keramické a sklářské v Karlových Varech. Karlovy Vary 2012

Božena VACHUDOVÁ, Jiří Kožíšek: na růžích ustláno (instalace, objekty, kresby). GU Karlovy Vary 2015

Jaroslav VLASÁK, Střední průmyslová škola keramická v Karlových Varech 1872-1972. Sborník školy. Karlovy Vary 1972

Jaroslav VLASÁK, Střední průmyslová škola keramická Karlovy Vary: 1872-2002. Karlovy Vary 2002

Prameny / Other Sources - Kapitoly E-F / Chapters E-F

Kronika SUPŠKV

H. Fotografie objektů / Pictures of Objects



Vraždění neviňátek / Massacre of the Innocents

Měkká kamenina, malovaná ve stylu istoriato.

Návrh: Alois Klammerth, před rokem 1878

Keramická továrna Aloise Klammertha, Znojmo

ZČM UMP 16479, foto V. Marian



Žena s relikviářem / Woman with a Reliquary

Návrh: Michael Mörtl, 1925

Provedení: školní práce, 1925

MKV Pp 3339, foto V. Marian



Panna Maria / Virgin Mary

Návrh: Michael Mörtl, 1913

Provedení v porcelánu: školní práce, 1935

Sbírka SUPŠKV 1158, foto V. Marian



Váza / Vase

Návrh tvaru a dekoru: Eduard Schickl, 1925

Realizace: Pfeiffer a Lőwenstein, Ostrov nad Ohří, po roce 1925

UPM Praha D. 1348/121, foto O. Kocourek



Souprava na čaj / Tea set

Návrh tvaru a dekoru: Eduard Schickl, 1925

Realizace: Pfeiffer a Löwenstein, Ostrov nad Ohří / Malba: školní práce

Vystaveno na Mezinárodní výstavě dekorativních umění a průmyslu v Paříži, 1925

Album fotografií, majetek SUPŠKV, foto V. Marian



Dóza s víkem / Jar with lid

Návrh dekoru: Eduard Schickl, 1925

Realizace: Epiag, A. G., závod Březová, 1925

Malba: školní práce, znač. A. K.

Soukromá sbírka, foto V. Marian



Váza / Vase

Návrh: Eduard Schickl, 1928

Realizace: školní práce, 1928

Vystaveno na Výstavě soudobé kultury v Brně, 1928

ZČM UMP 24807, foto V. Marian



Medvědi / Bears

Návrh: Jan Lichtág, 1927

Realizace: školní práce, 1927

ZČM UMP 9128, foto V. Marian



Konvice / Teapot

Návrh: Michael Mörtl, 1929

Realizace: odborná škola

Soukromá sbírka, foto V. Marian



Mikuláš / St. Nicholas

Návrh: studentka Vidosava Maksimovic, 1929-1930

Realizace: odborná škola, 1940

Sbírka SUPŠKV 1161, foto V. Marian



Souprava na čaj / Tea set

Návrh: Michael Mörtl?, 1929?

Realizace: odborná škola

Sbírka SUPŠKV 1134, 1135, 1133, 1136, 1137, foto V. Marian



Teriér / Terrier

Návrh: studentka Gertrud Dotzauer, 1929-1931

Realizace: odborná škola, 1937

Vystaveno na Světové výstavě v Paříži 1937

MKV Pp 2864, foto V. Marian



Jezevčík / Dachshund

Návrh: studentka Gertrud Dotzauer, 1929-1931

Realizace: odborná škola, 1937

Vystaveno na Světové výstavě v Paříži 1937

MKV Pp 2753, foto V. Marian



Kaktusy / Cacti

Návrh a realizace: studentská práce, 1937

Vystaveno na Světové výstavě v Paříži 1937

MKV Pp 2818, foto V. Marian



Pasáček / Little Shepherd

Návrh: Ludwig Galasek, 1937

Realizace: školní práce, 1937

Vystaveno na Světové výstavě v Paříži 1937

MKV Pp 2712, foto V. Marian



Bruslařka / Skating Girl

Návrh: Erhard Lühne, 1936

Realizace: školní práce, 1938

Sbírka SUPŠKV 1111, foto V. Marian



Morčata / Guinea pigs

Návrh a realizace: školní práce, před rokem 1933

Sbírka SUPŠKV 1163, foto V. Marian



Myjící se dívka / Girl Washing Herself

Návrh: Jan Lichtág, 1927

Realizace: školní práce, 1927

ZČM UMP 16778, foto V. Marian



Kuna / Marten

Návrh: Jan Lichtág, 1927

Realizace: Pfeiffer & Löwenstein, Ostrov nad Ohří, 1927

Sbírka SUPŠKV 958, foto V. Marian



Váza / Vase

Návrh: Adolf Hegenbarth, 1928

Realizace tvaru: školní práce, 1928

Malba: Adolf Hegenbarth, 1928

Vystaveno na Výstavě soudobé kultury v Brně, 1928

Soukromá sbírka, foto V. Marian



Cukřenka / Sugar bowl

Návrh: Adolf Hegenbarth?, 1939?

Realizace: odborná škola

Sbírka SUPŠKV b. č., foto V. Marian



Váza / Vase

Návrh: školní práce, 1935

Realizace: školní laboratoř, 1935

Soukromá sbírka, foto V. Maria



Váza s víkem / Vase with lid

Návrh: Adolf Hegenbarth, 1928

Tvar: Epiag, Březová, 1928 / Malba: autorská práce, 1928

Vystaveno na Výstavě soudobé kultury v Brně, 1928

MKV Pp 2575, foto V. Marian



Váza / Vase

Návrh: Eduard Schickl, 1937

Realizace: školní práce, 1937

Vystaveno na Světové výstavě v Paříži 1937

MKV Pp 2575, foto V. Marian



Koledníci / Carolers

Návrh: Waldemar Fritsch, 1933

Realizace: školní práce, 1933

Sbírka SUPŠKV 1154, 1155, foto V. Marian



Marie s dítětem / Mary with child

Návrh: Waldemar Fritsch, 1932

Realizace: Haas & Čžžek Horní Slavkov, 1932

Sbírka SUPŠKV b. č., foto V. Marian



Skaláry / Angelfishes

Návrh: Waldemar Fritsch, 1931

Realizace: školní práce, 1931

Sbírka SUPŠKV b. č., foto V. Marian



Sv. Šebestián / St. Sebastian

Návrh: Waldemar Fritsch, 1932

Realizace: školní práce, 1932

Sbírka SUPŠKV 1108, foto V. Marian



Talíř / Plate

Návrh: Karl Ruppert, 1934

Tvar: kolem roku 1920

Malba: Karl Ruppert, 1934

ZČM UMP 24479, foto V. Marian



Plavkyně / Swimmer

Návrh: Waldemar Fritsch, 1932

Realizace: Pfeiffer & Löwenstein, Ostrov nad Ohří, 1932

MKV Pp 3017, foto V. Marian



Pomník pokladům potopených lodí / Memorial to the Treasures of Sunken Ships

Vlastimil Květenský, 1970 / Keramická plastika, v. 250 cm

Zlatá medaile, Concorso internazionale della ceramica d'arte, Faenza, Itálie

Foto archiv J. Špíse



Prameny / Springs

(plastika před hotelem Thermal v Karlových Varech)

Vlastimil Květenský, 1976

Keramická plastika, v. 450 cm

Foto archiv J. Špíse



Pasáček / Little Shepherd

Miroslav Strnad, 60. léta 20. stol.

Porcelán, v. 16 cm

Soukromá sbírka, foto V. Marian



Moka souprava / Moka set

Miroslav Malíský, 1970

Závěrečná studentská práce pod pedagogickým vedením Jaroslava Ježka

Sbírka SUPŠKV, foto V. Marian



Moka souprava / Moka set

Jiří Špís, 1970

Závěrečná studentská práce pod pedagogickým vedením Jaroslava Ježka

Sbírka SUPŠKV, foto V. Marian



Souprava na kávu / Coffee set

Dekor: Vlastimil Květenský

Realizace: školní práce, před rokem 1970

Sbírka SUPŠKV, foto V. Marian



Hřebečkové a Klisnička / Stallions and Little Mare

Jaroslav Ježek, 1957

Grand Prix, Světová výstava v Bruselu, 1958

Soukromá sbírka, foto V. Marian



Souprava Asmanit, varný porcelán / Asmanit Set, fireproof china

Jaroslav Ježek, 1957

Soukromá sbírka, foto V. Marian



Vázy / Vase

Studentské práce, po roce 1960

Soukromá sbírka, foto V. Marian



Pasáček na koni / Young Shepherd on Horseback

Pavel Knapěk, 1971 - Maturitní práce pod pedagogickým vedením Jaroslava Ježka

Sbírka SUPŠKV, foto V. Marian



Vázička s geometrickým dekorem / Vase with geometric decoration

Studentské práce, 60. léta 20. stol.

Porcelán, v. 20 cm

Sbírka SUPŠKV, foto V. Marian



Spartakiáda, dekorativní talíř / Spartakiada, decorative plate

Studentské práce, návrh dekoru Jindřich Volný, 1980

Porcelán, prům. 28 cm

Sbírka SUPŠKV, foto V. Marian



Váza k 30. výročí osvobození / Vase for the 30th Anniversary of Liberation

Studentské práce, návrh dekoru Aleš Vondra, 1975

Porcelán, v. 23 cm

Sbírka SUPŠKV, foto V. Marian



Moka souprava Corona / Moka set Corona

Jiří Špís, 2011

Porcelán s podglazurním dekorem

Foto archiv J. Špíse



Objekty / Objects

Michal Beneda, 2003

Porcelán, v. 12-17 cm

Sbírka SUPŠKV, foto V. Marian

Foto archiv J. Špíse



Živel - plameny / Element - Flames

Rostislav Vrkoč, 2007, studentská práce

Porcelán, v. 49 cm,

Sbírka SUPŠKV, foto V. Marian



Lázeňské pohárky / Spa cups

Studentské práce, 2000

Porcelán, v. 11-21 cm,

Sbírka SUPŠKV, foto V. Marian



Lázeňské pohárky / Spa cups

Studentské práce, 2000

Porcelán, v. 11-21 cm,

Sbírka SUPŠKV, foto V. Marian



Kávová souprava / Coffee set

Studentská práce, Anna Strnadelová, 1999

Sbírka SUPŠKV, foto V. Marian



Busta herce Miroslava Táborského / Bust of actor Miroslav Táborský

Tomáš Matějka, 2015, maturitní práce

Porcelán, v. 23,5 cm

Sbírka SUPŠKV, foto V. Marian